

Matiyu
Olo Hungkuno Wopingo Ioso
Matiyu Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mt'i'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Jisas ose ulahonngki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasi mo inngkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 honngkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mt'i'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luk'i'nji mt'i'mokumentisoyefoho. Oso'no Makiye hungkuno pi'nngo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifaweneponoho. Ose limentohofi so'no a'amu Jutaso nohontohumentanngkofi olo iyoswo

loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mt+'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisasimo in'ingka mentohofu somo ufo'mayo'ne mt+'mokumentisofoho. Olo iyoswo mt+'mokiyo Ngk'lik hungkunomo mt+'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mt+'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwap'ngo neso olenoho. Nakwo atofu l'hwasi huno syaf'siyoso Matiyu kako olo iyoswo loso t'hwamne'no mt+'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofu l'kuji Jisasimo in'ingka fitne'ento mt+'mokumentiso kalohi nakwo atofu l'hwasi Jisasimo un'ingkohwano.

*Jisas Kilaisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.
(Luk 3:23-28)*

¹ Olo a'amu lohwa Jisas Kilaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Ap'loham'njiye temtitofu mta'ango hweho.

² Ap'loham sohwo Aisakiye kan'ingkwohweho. Aisak sohwo Jekoupiye kan'ingkwohweho. Jekoup sohwo Juta'nji homningkwa'wehwosanjiye kan'ingkwohweho.

³ Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kan'ingkwohweho. Sikoe kona'wohisi Temafoho. Peles sohwo Hes'louniye kan'ingkwohweho. Hes'loun sohwo Lam'iye kan'ingkwohweho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kan'ingkwohweho.

Aminotap sohwo Nasouniye
kaningkwowheho.

Nasoun sohwo Salimouniye kaniᅅngkwowheho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouasiye
kaniᅅngkwowheho.

Mpouasiye kona'wohisi Lehapiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kaniᅅngkwowheho.
Oupetiye kona'wohisi Lutiyoho.

Oupet sohwo Jesiye kaniᅅngkwowheho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye
kaniᅅngkwowheho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulo-
moun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamiye
kaniᅅngkwowheho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kaniᅅngkwowheho.

Apiya sohwo Asafe kaniᅅngkwowheho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kaniᅅngkwowheho.

Jehousofat sohwo Joulamiye
kaniᅅngkwowheho.

Joulam sohwo Usiyafe kaniᅅngkwowheho.

⁹ Usiya sohwo Joutamiye kaniᅅngkwowheho.

Joutam sohwo Ehasiye kaniᅅngkwowheho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kaniᅅngkwowheho.

¹⁰ Hesekiya sohwo Monaseye
kaniᅅngkwowheho.

Monase sohwo Emouniye kaniᅅngkwowheho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kaniᅅngkwowheho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji
homningkwa'wehwosanjiye kaniᅅngkwowheho.
Hohosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso

a'amu Isilael somo impe intofontifi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohofoso honta Jekounaiya sohwo Siyalitiyeliye kaningkwowho imo'nimentisofoho.

Siyalitiyel sohwo Selopapeliye kaningkwowheho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutife kaningkwowheho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiyel kaningkwowheho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiyel kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyatiyel kaningkwowheho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasimo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisiyoho mulimentohofofoho. Hwe huhwo sohmo Anitu uhwasopento nakwoe hwaho lopono uhwatimentisofoho.

¹⁷ Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoninkofi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiyel imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoninkofi a'amu Isilael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

Osohonta hofi'ko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'n+m+wahon+ngkofi Jisas K'ilais imo'n+mentisofoho.

*Maliya Jisas K'ilais+imo aswo ma'mentisofoho.
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Olo hungkuno Jisas K'ilais imo'n+mentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasiye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya simeho Anituye Towahuno mta'ango imo'n+mentisofoho.

¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopingo'nohino hweho. Jousep ole syafi'hu'mento, Maliya won+mango unonoho. Ose syafi'syonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafi'hu'mentisofoho.

Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wamt+hupo'mo. ²⁰ Oso hiso'no ko syafi'syonto wojo hon+ngkan+mentisoso a'amu Anitu mta'ango sohwo kakimo u'manto ul+mento, Jousep, Ntefitiye imu sohwosi, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kin+ngkuhwoloho. Upa'nyo.

Maliyafe simehomo mehomi nto imo'n+maho. Oso hiso Anituye Towahuno uy+maso hweho.

²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisasiyoho. Yofe hwap+ngoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofi'hwosi asomo ut+mayo'ne hweho. Ose ul+mentisofoho.

²² Hohonta Anitu hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahon+ngki kako a'amumo ul+mojo sohwo kako hungkuno hiso mt+'mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo

so'no Maliya mehomi'nji imo'n+mentisofoho.

²³ Ole mti'mokumento,

Upa'n+imno. Ape sijo wop+ngosi hwehwo momasosi kako si'meho imo'n+ingkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mul+fitnnefo Iman+wel.

Yofe hwap+ngoso ole, Mpothwo An+tu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso hon+ngkanonto nol+kafonto a'amu An+tu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho.

²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahon+ngki Jousep hwomu huhwo sohumo yofe Jisas+yoho mul+mentisofoho.

2

A'amu huno engo'njo An+ituye hungkungo mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisas+i'mo uhwon+imentohofofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho ango Mpet+lehem sopo Maliya Jisas+imo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtifo kengo mta'ango fihwa hof+ko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonont+fi huno engo t+pema'mentohofo sohwa Jerusalem si'mofapont+fi a'amu sohwamo ul+imentohofi,

² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe

yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'n'ingkohoho. Oso huhwo sohwo nti'mo humaho. Kakoe s'ikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo s'i'mofapiso sohohta'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofone p'hwono. ³ Ose ulahon'ingkofo hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohon'imento, Kilais hwe Anitu uhwsopento nakwoe hwahopono uhwat'imentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo ango ntipo u'mofapmmontolo. ⁵ Ose ulahon'ingki ul'imentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpet'ilehemnoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki l'imotofo sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

⁶ U, Mpet'ilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Is'lael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mt'i'mokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo s'i'mofapiso hohnta'ango sohwanne'no joho hiyaso lut'manto Helouti'nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwo hntokwaliyo

hiso i'mofapmmentiso sikuno so'no ulohonimentisofoho. ⁸ Ulohoningkahoningki hofiko Heloutimo hungkuno asomo ulahoningkofi Helout ulimento, Sekwo ango Mpetilehem sopo nowekuji hafihafe fitipmno. Sekwo notipemafikuji hungkuno hiso ngkiyepono waponu. Ngko nupa'nimo kakine'no hwomtame uloho'mne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwatimentisofoho.

⁹ Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentaningkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwonimentohofohiso apa'no i'mofaponto hofikimo simo'mo upeehoningki hofiko tifi iningkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento ango hwomu wentanjo antife sopo limentisofoho. ¹⁰ Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ¹¹ Simeho wopingo umo'ninkingkahoningki hofiko ango homo somo noswontifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'inta'imo uhwonimentohofofoho. Nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofonofijontifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uyimentohofofoho. Sojo wonyoangkafo so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wopingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofiyo'nji uyimentohofofoho. ¹² Oso hosohonta hofiko wojo honingkanimentohofoso Anitu ulimento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose honingkanontifi hofiko honingkanano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe

angopono umentohofofoho.

Jousep'iya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehon+ngkofi Jousep huhwo kako wojo hon+ngkan+mentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousep+mo u'manto ul+mento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan+ngkiji nom'ne ango sopone'no hano iyo so'no hwangu hungkuno apa'no wakil+monnoho. Hwap+ngoso Helout j+je hwomu sohumo wofonjahumonto t+peelofoho. ¹⁴ Ose ulahon+ngki Jousep oso sikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan+ngki Helout poyo pe'n+mentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo An+tu uyahon+ngki l+imojo sohwo mt+'mokumentiso hiso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno ole,

Nje hwomu Ijip nohumentan+ngki lut+ma'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'n+mentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo hungkuno ulahon+ngki hwomu milongo pi'n+ngo engoso fongkumeeo'mentohofofoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'n+ngo sohwa Helout+ye hungkuno mehomi songo imo'n+ngkiso'eno ho ngkimo ntohapmno, ose ul+mentiso somo hwe huhwo sohwa t+fi min+ngkayo'njo yahon+ngkofi Helout

nupa'nonto simeho tohino umn+mentisofoho.
 Simeho tohino umn+mentiso so'no
 kako a'amu itokuso'njo sohwamo ango
 Mpetilehem'nji ango mofone sopone'no
 uhwojahon+ngki hofiko hwomu hopi'nono
 soswo hufa'u muyakolofe'njo sohwamo
 fongkumeeo'mentohofofoho.

Hwap+ngoso
 hwe hntokwaliyo uhwon+mentohof
 sohwa ole ul+mentohofi, Hntokwaliyo hiso
 s+mo'mo imo'n+ngkahon+ngki soswo hufa'u
 uyakolo'mentiso so'no ul+mentohofofoho.

¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta
 hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohumo
 Anitu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwo
 mti'mokumentisoso ne imo'n+mentisofoho.

¹⁸ Hungkuno hiloso ole,
 Ango Lama Mpetilehem mofone sopo mampaho
 ho'n+mentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e
 ho'n+mentiso'maho.

Jekoupiye ape Lesel kakoe imuso hofikoe
 mehomi sohwamne'no humotaho
 lalokwofo.

Hofikoe simeho wop+ngo apa'no
 mmo'nonehoho.

Hofikoe mehomi n+hu'nahone poyo
 imo'n+ngkahon+ngki humotaho ne'no
 lalokwofo.

Ose mti'mokumentisofoho.

*Jousep+ya'u sikoe hwomu'nji hwaho
 Ijip uliko'mantifi ango Nasalet sopo asomo
 i'mofapmmentohofofoho.*

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'n+ngkahon+ngki
 a'amu Anitu mta'ango sohwo Jousep hwaho

Ijip nohumentan'ngki i'mofaponto Jousep'mo wojo'mo ul'imento. ²⁰ Nolikafohoji k'iko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Is'lael sopone'no asomo fiwan'imno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjosyant'ifi imentohofosohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahon'ngki Jousep nolikafonto hwomu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Is'lael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

²² Jousep'montohwa nowent'ifi upa'n'imentohofoso hwe Akelaus sohwo kan'ngkwowho Helout'ye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho un'ngkahon'ngki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo hon'ngkan'mentisoso An'itu Jousep'mo hungkuno nom'ne ulahon'ngki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohwo An'itu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwo mt'i'mokumentisoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnnta'ango hweho wolant'ifeho, li'mentisofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo

sopo. ² Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lutihwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mtimokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fesyo-humamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mtimokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji wosopayo time mijo'ntnnohini nimojo hweho. ⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. ⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi pi'ningo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahoningkofi Joun nuhwononto ulimento, Sekwo homa mehomi soku, tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no

i'waho fiyimno. Ose tihwo selahonngki ni'mahoho kulo. ⁸ Sekwoe honngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano l'fijo'manji e'wano wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. ⁹ Sekwoe simeho mo'mo ole syafisyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohnnngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopoen wamtimokumontonoho. ¹⁰ Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹ A'amuso hofikoe honngkano wonyomne'no simeho tango umnngkahonngki ni'hu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe tiffinjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje yofemo niyakolofonefoho. Kakoe yofe engo mikunimposo so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyo'ne hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹² Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijihwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijwo'ningkiso somo

woho'nae'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili uliko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyon+mano lonto Jounimo u'ma'mentisofoho. ¹⁴ Nu'mahon+ngki Joun ul+mento, O'o, kiko ngkimo mijo kiyon+mayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, O'o, kiko mijo kiyon+mayo so'no nekwo ole yasoso Anituye hon+ngkano lakisiyo imentohoho somo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tifi in+ngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahon+ngki Jisas mijomo kunto'no uliko'manto simentisofoho. Nosahon+ngki ahwomo mtampo lohofahon+ngki uhwon+mentisoso Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo hopa imo'nonto Jisasimo wekehumapmmmentisofoho.

¹⁷ Mampaho ahwomo mta'ni ho'n+mento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wop+ngo m+kun+imposo uy+wo'n+ngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wop+ngo iwo'n+ngkiso so'no nje simeho wop+ngo nimo'nantofoho.

4

Seten Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop+ngo Jisasimo hwaho a'amu mohumun-yopono ipemotas+mentisofoho. Osopo Seten

Jisasimo honingkano wonyo imokiyo'ne yamofu uloho'mentisofoho. ² Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto wopayo manyo'njo nohumentaningki mofehi'nyo *fouti* (40) sikuno *fouti* (40) uyakolofahoningki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³ Jisas mijoho'no nohumentaningki Seten i'mofaponto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo pi'nango lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umono. ⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalowo'ningki, A'amu wosopayo'nohini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho.

O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafisyiwo'ningkohofoso oso hofikoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahoningki Seten Jisasimo pone wopingo pone'no ipemotasonto Anituye tajo ango engo antife yokintahopo uhumajonto ⁶ ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofu. Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno nalowo'ningki, Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwo kikimne'no ulihwoso'no hofiko jije ahomo kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnehino.

Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahoningki Jisas ulimento, Nom'ne ifalifaliyo mt'i'mokumentohofoso ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofu nulohofohotoho.

Kiko jije hunomnohini iningkusomanji
 ole syafisyikutoho. Anitu
 wonimokosyohumantonoho. Ose
 syafisyikutoho.

⁸ Ose ulahoningki Seten Jisasimo hwofiki'nyo
 yokintaho engo sopone'no utimotasonto olo
 hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo
 hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo
 utihwamentisofoho. ⁹ Ose utihwanto ulimento,
 Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jije
 simeho ntapisoso yo'mayo uhwonalokunoso
 wokijapmmnonoho. ¹⁰ Ose ulahoningki Jisas
 ulimento, Kiko i'waho ntohofo. Kengopono
 fiwano. Anituye hungkuno ole nal'wo'n'ingki,
 Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwom-
 tame ulohoho.

Kakine'nohini syoho ulohofiyo.

Ose ulimentisofoho.

¹¹ Ose ulahoningki Seten Jisasimo
 uliko'mahoningki a'amu ahwomo mta'angoso
 nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

*Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni
 ema'mentisofoho.*

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo
 intofahumentohoho so'no Jisas kako nupa'nonto
 kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ¹³ Kako
 ango Nasalet uliko'manto ango Koponeyam
 osopo humamentisofoho. Oso ango hopo
 sopo Mijo Ngkalili mitimom'ingoponoho.
 A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe
 hwahoponoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu

hungkuno uyahon+ngki limojo sohwo hohonta ifalifaliyo mt+'mokumentisoso hohosohonta ne imo'n+imentisofoho. Ole mt+'mokumento,

¹⁵ Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo mom+ngopo hwaho Sep+yulan'nji Nap+talai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtitofo kengo Anituye hungkuno mupa'n+immotofo sofeponoho.

¹⁶ Hofiko sikwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwon+fitnnefoho.

A'amu sikwo'mjoho so'mo we'enepi nihu'nahone wape'nano likuji yontan+ngkuji pomponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmontonoho.

Ose mt+'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ul+mento, Sekwoe hon+ngkano wonyo somta'ni fiwolo'mokumno. Anitu nemokosyohumayo sohwoe sikuno mofoneponoho.

Jisas a'amu inan+ku syoho'njo sohwo kakimo tifi in+ngkayo'ne joho ul+mentisofoho.

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom+ngo sopo nowento hwe hufa'u inan+ku syoho'njo siko'n+kwa'imo uhwon+imentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Ent+lu'njoho. Saimouniye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inan+ku ho'yo mijomo ho'naofontan+ngki u'ma'mentisofoho. Inan+ku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho.

¹⁹ Nu'manto ul+mento, Siko tifi nn+ngkapinyo. Siko inan+ku mawo'n+ngkisiye pa'n+ngoso

Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo.
²⁰ Ose ulahon'ngki sikoe inani'ku ho'yo komo'no
 nuli'ko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u
 Jemisi'nji Joun'njimo uhwon'mentisoso siko
 hamningkwowho Sepeti'nji yofayokinomo
 nohumantifi inani'ku ho'yo ito'no esyohumen-
 tan'ngki uhwononto joho ulahon'ngki ²² siko
 homningkwowho'nji yofayokino'nji komo'no
 uli'ko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

*Jisas Anituye hungkuno a'amu somo
 lutihwanto a'amu mnokino'njo somo wopingo
 umokumentisofoho.*

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo
 emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo
 ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu
 wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno
 lutihwamojofoho. Kako nolutihwanto a'amu
 mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo
 umokumoyo somo wopingo umokumentisofoho.

²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso imentiso
 so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo
 ho'nimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi
 a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo
 Jisasiyepono ipemotapmmentohofofoho.
 A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu
 nopiwasyontifi yomo yomo iwo'n'ngkohoho
 so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji
 hopi'nonohino somo ipemotopahon'ngkofi
 Jisas wopingo umokumentisofoho. ²⁵ Wopingo
 umokahon'ngki a'amu pi'ningo engo

Jisasimo iningkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu pi'n'ngoso iningkamentohofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu pi'n'ngo engo uhu'mokontaningkofi Jisas nuhwononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentan'ngki inomokomoyo sohwa nu'mahon'ngkofi ² Jisas kakoe hungkuno ole luti'hwamento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisifoho.

(Luk 6:20-23)

³ A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njoso hofiko Anitumne'no huno wop'ngo wotipemano lifijo'manji hofiko simeho wop'ngo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴ A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wop'ngo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wop'ngo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wop'ngo umo'nono. Yo'mayo wop'ngo Anitu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefoho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye hon'ngkano wop'ngomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo

simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wopingo umonono.

7 A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofiwon'ngkohoho somne'no hitoho ulofahon'ngki wopingonohini ulohofiwon'ngkohofoso simeho wopingo umonono. Oso'no Anitu hofikimo wopingo ulohomontonoho.

8 A'amu sife aho timo simeho haloho anganohino'njoso hofiko simeho wopingo umonono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantifeho.

9 A'amu simano hintotohino'njo somonihoholofiwon'ngkohofoso simeho pompenjiyo umonone'entifi iwon'ngkohofoso simeho wopingo umonono. Anitu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

10 A'amu Anituye hungkunomo iningkayo'no syoho wopingo yontan'ngki a'amu nom'neso oso a'amu somo sitofo ujo so'nji wonyo ulohoho so'no kako simeho wopingo umonono. Anitu umokosyohumamontonoho.

11 Sekwo a'amu soku ngkimo tifi nningkawowon'ngkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofoselohofikujo'no sekwo simeho wopingo wasemonono.

12 Sekwo simeho wopingo semon'ngkuhwoso'no simonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaholopoiwon'ngkohoho lo'nji ngkimo tifi nningkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomowehe. Oso sefotofiwon'ngkohoho hopaso hofiko

hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahonꝑngki ulimotofoto somo ufoto'motofotofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopꝑnggo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohoto hopaso sekwo womantifeho.

Anituye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofotofoho.

(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)

¹³ Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'nꝑngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopꝑnggo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Ni'hu'nahone wonyo umo'nꝑmotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo saponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utihwa'nyoponoho. ¹⁵ A'amu sikiloho mongku-jontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofotofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶ Olo hiloso sekwo hmmo'nꝑmno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe honꝑngkano wopꝑnggomo uhwonꝑfijoso hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mosesiye honꝑngkano hungkunomne'no ulimentisofotofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyihwoloho. Ngko Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwife hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmentohe hwonimaho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso honingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentaningkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwife hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo simofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso iningkawesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano wopingomo iningkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo simofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'nimno. Sekwoe honingkano wopingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye honingkano wopingomo muyakolofe'manji sekwo Anituye angopo

kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnehoho. O'lo, mango mta'nnohini liwo'n'ngkohoho soku hon'ngkano wop'ngo somo humayoso hopo'maho.

*Hungkuno ito'no m'hwajiyo'ne hungkunofoho.
(Mak 11:25; Luk 12:57-59)*

²¹ Mousesiye hon'ngkano hungkuno ole nto upa'n'wo'n'ngkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno waseli'monne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnososo hwo kako t'fi no'mo An'itu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako An'itu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'lo, oso a'amu huhwo sohwo kako t'kanomo wene hweho.

²³ K'iko tajo ango somo noswohoji j'ije wonyo wae yafo'ne An'itumo jomo ulimo lohoji k'iko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hinto-tohino umnososo so'no syaf'syohoji ²⁴ u, k'iko tajo ango somo ul'iko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhuji hungkuno ito'no m'hwajo. Hungkuno ito'no m'hwajohosi simeho pompengo in'ngkahosi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo An'itumo j'ije wonyo wae yafo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simeho tohino umnososo so'no k'iko komo'no simeho wop'ngo hmninyo. A'amu

hungkunomo ito'no efisopihwajiyo sopo noku-
motawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no
efisopihwajiyo'njofepono kumotaweso'manji
osopo a'amu hwapife tifo'njo sohwa
nokit+mafikuji impo'angomo intofakohu-
fitnnoho. ²⁶ Ngko nehopi waselimonne'no
yohono. Kiko impo'angoso kunto'no
uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo
kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho
hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose
ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'n'iwo'n'ingkohofoso
ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸ I oso hiso'no nje
hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe
fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo
woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho
fefoyo uyahon'ngki oso hwe huhwo sohwo a'mu
si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

²⁹ Timo aho angahohnta'angoso hon'ngkano
wonyo kumokososo yo'mayo somo timo
uhwon'ngkohojo huno wonyo syafihujo'manji
oso hiso ni'hu'no yohotoho. Kiko wonyo
iso'no'manji timo anga'no fitihwotofafo.
Timo wop'nggo hufa'u'njo sohwo si tikanomo
uhnnoho. O'o timo anga'nohino'nji hon'ngkano
wop'nggomo fiso. ³⁰ Jije aho angahohnta'ni
hon'ngkano wonyo kumokososo aho hiso
hntofamo lohofohojo foho'nafo. Aho wop'nggo
hufa'u hi'njo hwosi tikanomo uhnnoho. O'o, aho
anga'nohino'nji hon'ngkano wop'nggomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwosi ape ho'nasiyo'neso iyoswo mt'i'mokuhwosi uyono. ³² I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ingvano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon'ingvano wonyo umokumontonoho. Hwap'ingoso ape hisi nom'ne hwe sohomo uma'nososo Anitu kako timo uhwonyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingvano somo mt'ihuposo so'no kako huhwo hon'ingvano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no limentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nolikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u s'ihune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uyimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon'ingkuhwosi ito'nohini wosyaf'ihu'montonoho. Ose nto upa'n'wo'n'ingkohofofoho. ³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n'ingo nolikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino filimno. Sekwo

a'amu yokintahoponjo sohwanne'no jije hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. Nihu'no nijwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nolikutoho. Ahwomoso Anituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n+ngkisoponoho. ³⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, hwahoso Anituye epohumayo sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n+ngkisoponoho. Sekwo Jerusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, Jerusalem sopo Anituye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nolikutoho. O'o, sekwoe mijiyalo halojo wofokafono. Sikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. Sikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ulimno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohinoho. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohof'eno ulimentisofoho.

(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n+wo'n+ngkohofoso ole, Hwe fihwo jije timomo wonyo kumokososo kiko kakoe timo wonyo umojo. Hwe fihwo jije mango fonjokujakumofososo kiko kakoe mangomo fonjokulipijafo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo

ilojɪmofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jɪje manjijohopo kuposososo manjijoho fehohnjo utɪhwaho. Osopo wakuposono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jɪje manji'mofo woma'mo lososo osohumo jɪje manji'mofo'nji sɪfe manji'mofo ntnne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji tɪfo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopono fisɪmno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uyɪmno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinjɪmofɪkutoho.

Jisas mango hwamne'no simeho umo'nyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'nɪwo'nɪngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umo'nyo'ne uyɪmno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselɪmonne'no yohono. Sekwoe mango hwamo simeho umo'nyo'ne ufijosɪ a'amu wonyo selohofɪwo'nɪngkohofɪ somne'no Mpohumo jomo ulɪmno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo unɪngkowantɪfeho. Anɪtu kakoe mofehi'nyoso a'amu wopɪngo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uyɪwo'nɪngkiso hweho. A'amu honɪngkano wopɪngo'njo honɪngkano ito'no minɪngkayo'njo somo ifoyo wosapijono

lahonɨngki syuwo'nɨngkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu simeho umo'nyo'ne sejapɨwo'nɨngkohoho osomne'nohini simeho umo'nyo'ne uyɨfijoso Anɨtu kako wopɨngo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honɨngkano wonyo'njoso ose iwo'nɨngkohofofoho. ⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopɨngo uwo'nɨngkohoho so'no sekwoe honɨngkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anɨtumo minɨngkayo'njo hi ose iwo'nɨngkohofofoho. ⁴⁸ I oso'no sekwoe Mpohwo Anɨtu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmomo'nɨmno. Sekwo a'amu wopɨngo'nji wonyo'njo somo wopɨngo ulohofɨkujo'no Anɨtu kako humaso hopa fehumamno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulɨmentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyɨmno. Sekwo yahino wopɨngo wopɨngoso a'amu wonahonɨfe likuji ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anɨtu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopɨngo mosejape'njo uyɨmontonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'nɨngkohoho somo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyɨmno. A'amu mango'nohinoso wonahonɨfe lontɨfi Anɨtuye tajo ango'njo sopo honɨngkano utɨhwa'nyopo iwo'nɨngkohofofoho. Hofɨko hwe moya'mi nakwoe yofe woho'nonemapɨfe lontɨfi iwo'nɨngkohofofoho. Upa'nɨmno. Oso

a'amu hiso nom'ne wopɨngoso Anɨtu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofɨkoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofe. Hofɨkoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehonɨfitnnehofe. ⁴ O'o, hiyaso fiyɨmno. Yo'mayo wopɨngo hiyaso iwo'nɨngkohofe so'no Mpohwo Anɨtu kako nosehonɨngkuhwosi wopɨngo wosejapmmontonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulɨmentisofoho.

(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo inɨngkakutoho. O'o, hofɨko a'amu wonepa'nife lontɨfi Anɨtuye tajo ango'njo honɨngkano momɨngo engo sopo lohofontɨfi ulɨwo'nɨngkohofofoho. Upa'nɨmno. Oso hiso'no a'amuso hofɨkoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahofe. ⁶ I oseso kɨko sohwo Anɨtumo jomo ulɨmo lohoji kɨko'nohini jɨje angomo swohoji ango hoku'yoso pijwasyohoji jɨje Mpohumo jomo uso. Kako oso ango hiyaso so'mo kɨko'nji humaho. Jɨje Mpohwo osopo kohonɨngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kɨko Mpohumo jomo ulɨmo lohoji osohonta hungkuno pi'nɨngo engo liwo'nɨngkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anɨtu ne sohune'no huno

muyo'njoso hofikoe hwasyo anitu sohwamo hungkuno pi'ningo engo uliwo'n'ingkohofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'ningo engo ulihwasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'n'ingkuhwosi wonejapmmontonoho.
⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno.

Nakwoe Mpohwo sohwo, kiko ahwomomo humahnno.

Nakwo jije yofe wopingo'nohinoso ne'no nowenti'hwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kin'ingkawowo'n'ingkohoho hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokin'ingkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofiwon'ingkohoho sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofa.

¹³ Kiko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofa'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho. Yokumpohn'nyo ne hwapingo hwosoho. Pomponaho ne somo humahnno hwosoho. Ne'nohino nowenti hwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

¹⁴ Upa'nimno. Sekwo a'amu wonyo selohofosofo wonyoso nihu'nahone hohujo hohnta'ne meho'nafikujono sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weese'mtonoho. ¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofo wonyoso hohujo hohnta'ni momoho'nasiyomanji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentaningkuji sekwo a'amu mango'nohinoso simano wonyo ikin'iwon'ningkohofoho hopa humafikutoho. O'o, hofikoe simano wonyo ikinyoso a'amu wonahonifentifi a'amu wopingofoho wonalife nolontifi iwo'ningkohofofoho. Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofikoe yofe'nto ho'noma'mentohofoho so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho. ¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikujoni sekwoe mijiyomo hwone mijo ehalohon'ningkuji sekwoe simanomomijo fiyatikunimno. ¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso kiko manyo'njo humentaningkijo

so'no hofiiko huno muyonehoho. O'lo, kiko yo'mayo hiyaso'mo iwo'n+ngkinoso jije Mpohwo a'amu muhwonyo'njo sohwo kako'nohini kohon+ngkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ul+mentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wop+ngoso nohu'meesy+ikutoho. O'lo, olo hwaho loponjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohof+hwosi ho'yangoso wonyo umo'n+montonoho. Oseso a'amu hufo'nohino y+wo'n+ngkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyant+feho.

²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho m+fulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehoho.

²¹ Ango jije ho'yango yo'mayo wop+ngo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ul+mentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²² Sekwoe t+moso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo.

²³ Timo pi'n+ngo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pompohahopo humalofo soku yahino pi'n+ngo pi'n+ngo maf+kuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumaf+kutoho. Ose ifijo'manji jije hunomo nihu'no sikwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiyonehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo simeho wopingo uyihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso kiko syoho ito'no mihnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fisyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofoyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶ Sekwo yihufo somo uhwonimno. Hofiko wopuyo hul'wo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo ango

Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho. ³² Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'ningo pi'ningo syafisyiwo'n'ingkohoho. I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. ³³ I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe hon'ingcano wopingo'ntnno huno fisyafisyiwo'n'ingkuno. Oso'no syafisyiwo'n'ingkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontono. ³⁴ Oso'no yo'mayo mo'n'ingkajo somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapiwo'n'ingkisofoho. Mo'n'ingkajo sikuno sohwoe tangoso mo'n'ingka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohofone hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. ² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofwo'n'ingkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waseloho'montonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ingkohoho

hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³ Kiko jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momoho'namo'nyo sohwoosi ⁴ kiko jije hningkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyimonto. ⁵ Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwonngkohoji hwangku jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu honngkano wonyo'njo siwojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingoso nolutihwafikutoho. Lutihwafijo'manji hofiko ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingoso hwahomo ho'nahufijo'manji yahu hwotoho hulimo lififitnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentanngkuji

sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

⁸ A'amu hopi'nonohinosa Anitumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomi kaningkwohumo wopayo ntape ulososo kaningkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho.

¹⁰ Ou, hwomu fihwo kaningkwohumo inaniku ntape ulososo kaningkwohwo homa wonyo umtolaho. O'o awonoho. ¹¹ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ningkohofa so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopife semo'n'ngkiso'manji e'wa, sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanjiye hungkuno hwapingo somo un'ngkowan'ifeho.

Jisas ango songo ne'no humayo'ne hoku'yo

we'e so'no ulimentisofoho.

(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne honingkanoso engofoho. Oso honingkano engo homo somo a'amu pi'ningo engoso tifi iningkowalokwofo.

¹⁴ Honingkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo honingkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso honingkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi iningkowalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohta'ni wopingofoho. I simeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko siwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo.

¹⁶ Yo'mayo honingkano imofwo'ningkohofoso sekwo uhwonifijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo me'wampe'njo wamjimtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu honingkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wopingo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso

pa'nyoso iyo wop'ingoso ipisayo wop'ingo unto'nimontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nimontonoho. ¹⁸ Iyo wop'ingoso ipisayo wonyo unto'nimonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wop'ingo unto'nimonto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofi'ko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe hon'ingkanomo uhwon'ingkuji hofi'koe hwap'ingoso sekwo huno waseyono. Seteniyefoho. ²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofi'ko ngkimo ole nt'wo'n'ingkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose nt'wo'n'ingkohofoso Anitu mokosyohumaso ango sopo nohufitnnefoho. Ose syafisyikutoho. Nihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi in'ingkaweso sohwo kako Anitu mokosyohumaso angoso not'ip'ihwononefoho. ²² Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi pi'n'ingo engoso ole nt'fitnnefoho, Hwe Engo sohwosi, nakwo a'amu somo jije hungkuno wop'ingo lut'hwawo'n'ingkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo jije yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofi'wo'n'ingkuhwonefoho. Nakwo jije yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo uti'hwayo'ne iwo'n'ingkuhwone'nwoho. ²³ Ose nt'ifijoso ole ulimnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fohumpopmno.

Jisas angu moju yahino hufa'uyo so'no ulimentisofoho.

(Luk 6:47-49)

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ingkuhwosi tifi in'ingkaweso sohwo kako hwe huno wop'ingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako angu hwaho wop'ingopo molinyo hweho. ²⁵ Angu wop'ingopo nomolahon'ingki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto t'i'mayo yokumpohn'nyo yonto oso angu homo somo ifofu mojuwohuwafefoho. O'io, angu hiso hwaho wop'ingopo molinyo so'no mop'wasyonehoho.

²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ingkuhwosi tifi monn'ingkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo angu wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe angu nomolahon'ingki ²⁷ ifoyo engu syonto mijo ifofayo yonto t'i'mayo ikwato lohofonto angu nont'imo juwohuwoho'n'amo loho'mentisoso piwahu'mentisofoho. Oso angu nop'wasyonto pomuyo engu ho'n'imentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahon'ingki a'amu nupa'nont'ifi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofoho.

²⁹ Hwap'ingoso hofiko a'amu hon'ingkanu hungkuno lut'hwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'io, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ingu wo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho.

8

A'amu a'apaho uyu wonyo'nju sohomo Jisas

wopingo umokumentisofoho.

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

¹ Jisas kako hwofiki'nyo sopo nuliko'manto womentisoso a'amu pi'ningo engo kakimo tifi iningkawomentohofofoho. ² Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ³ Ose ulahoningki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou, wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmomo'nyo. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo wopingo komo'no imo'nimentisofoho. ⁴ Wopingo imo'ninkingahoningki Jisas ulimento, Upa'nyo. Kiko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'lo, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho wopingo loso utihwaho. Nokohoningkuhwosi kiko hohonta Mouses yo'mayoso limentiso hopaso Anitumo uyohojayo. Jije mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwoningkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nngkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyi sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwaho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo Jisasimo nu'manto

hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, ⁶ Hwe Engofo, nje syoho ntohofiyo sohwo kako mnokino uyahonngki angomo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo songo miyo'njo yonto tohino m+kun+mposo umnalofoho. ⁷ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko nu'mo wopngo umokumo.

⁸ Ose ulahonngki ulimento, Hwe Engofo, oso'ne'maho. O'o, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wopngo hwo'nnye angomaho. O'o, kiko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo kako wopngo umonono. ⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no iningkawo'ningkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohomo oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uyimontohono. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojono ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wopngo umonimontonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰ Ose ulahonngki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹¹ Upa'nimno. Hwe moya'mi hungkuno kengo kengo'njoso Anitu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hofiko sekwoe seyakwosa Apilohamiyo Aisakiyo

Jekoupiyo oso hwanji nohumafikujoso wopayo nonifitnnefoho. ¹² I, A'amu Isilael Apilohamiye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anitu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sikwo'mjoho'mo fesyohumantokutne kuyoho. Oso hopo sopo fesyohumafikuji sekwo hulngkwajingo ifaloho'nngkuji humotaho engo lifitnne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'nngkisosso wakilo'nonnoho. Ose ulahonngki oso hohosohonta syoho ulohofiyo sohwo wopngo imo'n'mentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopngo umokumentisofoho.

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonmentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho fesyowentanngki uhwononto ¹⁵ kakoe ahomo nupm'mokahonngki a'musi kakoe a'apaho toho mtnnoso moi'wo imo'nngkahonngki a'musi kako nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'nngo engo somo wopngo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Oso sikuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moya'mi towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo Jisas nohumentanjopo motapmmen-tohofofoho. Nomotopahonngkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae

yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wop+ngo umokumentisofoho. ¹⁷ Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahon+ngki lut+hwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno hiloso ole,

Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho.

Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta limentisofoho.

A'amu fihwo Jisasimo un+ngkamo limentisofoho.

(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas kako a'amu pi'n+ngo engo kakimo ifeehu'mo y+mahon+ngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwo ul+mento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no wowekehvano. ¹⁹ Ose ulahon+ngki hwe fihwo hon+ngkano hungkuno lut+hwayo syoho'njo sohwo Jisasimo u'manto ul+mento, Nje Lont+hwayo sohwo si, kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokin+ngkamonnho.

²⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Sikis+wojo sohwa hofiko hofikoe sokimo hi'njo hwafoho. Yi+hufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

²¹ Ose ulahon+ngki nom'ne hwe Jisasimo in+ngkawowo'n+ngkiso sohwo Jisasimo ul+mento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni tifi wokin+ngkapmmonnoho. I oso'no s+mo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'n+momo ijopij+syasi'mo

pe-eso. Wopingotaho. ²² Ose ulahonɔngki Jisas ulimento, Awonoho. A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko ujobijisyahufe. Kiko ne'no nningkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmono'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahonɔngki kakoe inomokomoyo sohwa tifi inɔngkamentohofofoho. ²⁴ Yofayokinoso mijopo nowentanɔngki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahonɔngki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. ²⁵ I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonemo'maho. We'enepe nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶ Ose ulahonɔngkofi Jisas ulimento, Sekwo iyoho peho'no senɔngkohoho. Sekwoe simeho hi'ntnononoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahonɔngki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonontifi yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho.

Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno nihu'no wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino honingkano somo wopanjitikenontifi a'amuso iyoho unimojofoho. ²⁹ Osohonta siko Jisasimo joho mohm'no lonji ulimentisiyo, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Kiko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe sikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulimentisiyefoho. ³⁰ Hopo saponjo yahu pi'ningo engoso kengo nompo humantifi mno humijohofofoho. ³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kiko wae wenaomji'manji kiko oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnaofano.

³² Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wa, sekwo mpanimno. Ose ulahoningki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo uliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Euhuhnaofahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentife iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo nihu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahoningki mijomo poyo imo'nimentohofofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no wentifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ulimentohofofoho. Hofiko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'no

humalohofofoho. ³⁴ Osohonta a'amu ango hopo sponjoso hofiko Jisas humentanjopo noswo'nontifi Jisasimo nuhwonontifi hungkuno ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ulimentohofofoho.

9

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho. ² I'mofaohwahonngki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'nngkiso sohomo Jisasiyepono itokwopmmentohofofoho. Itokwopahonngkofi Jisas kako uhwonmentisoso hofiko kakine'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohonngkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohomo ulimento, Nje hwomu sohwosi, kiko iyoho kiningkuhwoloho. Ngko jije honngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

³ Ose ulahonngki a'amu honngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa nohumantifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojijalofoho.

⁴ Ose hnnngkahonngkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantokwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo

wae meefonehoho losyonifisyantikwofo.
⁵⁻⁶ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne
 nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo
 a'amufe honingkano wonyo wae yafo'ne
 yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no
 a'amu fihwo jije honingkano wonyo wae
 weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo
 ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo
 muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo
 ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo
 setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso
 hwe lohumo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose
 ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento,
 kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji
 jije angopo ne'no mpano. ⁷ Ose ulahoningki
 hwe huhwo sohwo nolikafonto kakoe angomno
 umentisofoho. ⁸ Nowahoningki hwe moya'miso
 nuhwonontifi iyoho uningkahoningki hofiko
 ole limentohofi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo
 engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho.
 Huno ose uyahoningki hofiko Anituye yofe
 ho'noma'mentohofofoho.

Jisas Matiyumo uhwasopo'mentisofoho.
(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwonimentisoso
 hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo
 kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe
 huhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe
 huhwo sohomo Jisas nuhwononto ulimento, Kiko
 ngkimo tifi nningkape. Ose ulahoningki Matiyu
 nolikafonto tifi iningkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Matiyuye angomo nohumentanɨngki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo honɨngkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo honɨngkano'njo nom'ne so'nji nohumentanɨngkofi hofɨko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo nɨmentohofofoho.

¹¹ Nonontanɨngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontɨfi Jisasiye inomokomoyo sohwapo ulɨmentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo honɨngkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹² Ose ulahonɨngkofi Jisas nupa'nonto pahnnɨmo hungkuno ulɨmento upa'nɨmno. A'amu mnokino ane'njo wopɨngo humalofoso hofɨko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofa. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantɨfeho. ¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu honɨngkano wopɨngo'njo hwona'nyoho liwo'nɨngkohofa somne'no johu lutɨmayo'ne pmmmentohe hwonɨ'maho. O'o, ngko a'amu honɨngkano wonyo'njo somne'no pmmmentohe hwo'nyoho. Sekwo Anɨtuye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofa so'no nɨmo'nɨngkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntohofontɨfi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ulɨmentisofoho.

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

14 Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiy-oma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mantifi ulimentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso iningkawowo'n'ingkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo.

15 Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko simeho tango'nji wohumantifi taho. Awonoho. Hofiko simeho wop'ngo'nji wopayo engo wonantifeho. I oso'no hwangku oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasy'kujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento,

16 Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho.

17 Ose ulonto pahnnimo hungkuno t'finjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyimo l'hwosi te fis'yo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fis'yo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fis'yoso ni'hu'nahone

wonyo umo'n+montonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mof+hwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'm+ngoso ito'nohino'maho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisasiye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wop+ngo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontan+ngki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasi+mo u'manto hwom-tame ulohofonto ul+mento, Nje mu olohonta nto pe'n+ngkohoho. I oso'no k+ko nopohoji kakimo j+je aho f+kisyusyo. Kako apa'no songo wolikafono. ¹⁹ Ose ulahon+ngki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo so-humo t+fi in+ngkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentan+ngkofi nom'ne a'musi Jisasi+mo in+ngkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontan+ngki soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasi+mne'no hnn+mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wop+ngo umo'n+monnoho. Ose hnnonto kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahon+ngki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ul+mento, Nje mufo, j+je s+meho wop+ngo wakumo'nono. K+ko ngkimo s+meho hi'ntnnono ntapohino so'no wop+ngo nto imo'n+ngkino

kiyoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta a'musi wop'ngo imo'n'imentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwon'mentisoso a'amu hof'iko te somo hmpehmpé lontan'ngkofi a'amu wosofo ho'nowentan'ngki nuhwononto

²⁴ Jisas ul'mento, Sekwo mpan'imno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho foyaweho. Ose ulahon'ngki hof'iko Jisas'imne'no t'kafo uj'mentohofofoho. ²⁵ T'kafo uj'mentohofoso

Jisas hof'ikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye aho mo nomahon'ngki mu sopi lika'mentisofoho.

²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso ang'o'meemo ho'n'immentisofoho.

Jisas hwe t'mpi'nyo sohwa'umo wop'ngo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso ang'o hopo sopo nul'iko'manto nowentan'ngki hwe t'mpi'nyo sohwa'u Jisas'imo t'fi in'ngkawenji joho ole ul'mentisi, Ntefitiye Imu sohwo si, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas kako angomo swahon'ngki oso hwe t'mpi'nyo sohwa'u

Jisas'imo u'mahon'ngki Jisas ul'mento, Ngko sikimo wop'ngo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulohon'ngkahon'ngki ul'mentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas

sikoe t'imopo aho kisasyonto ul'mento, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nose mo'n'ngkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahon'ngki sikoe t'imo

honimentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisiyefoho.

Jisas hwe iloho'nnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontaningki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nnyo towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohumo ipemotapontifi Jisasiyepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohumo mampi'nyo mesyimokumentisofoho.

³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahoningki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahoningki hwe moya'mi hofiko yomo yontifi huno pi'ningo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho.

³⁴ Ose lahoningkofi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe moya'mimne'no hitoho ulomentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo so'no lutihwanto a'amu

wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. ³⁶ Jisas hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwon+mentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahon+ngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. ³⁷ Hitoho ulofahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo soh wamo pahnn+mo hungkuno ul+mento, Wopayo syoho sponjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. ³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n+ngkiso kakwo'yohumo jomo ul+kujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lih wajiyo'ne jomo ul+mno. Ose ul+mentisofoho.

10

Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo soh wafe yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u soh wamo joho ulahon+ngki hofiko nuhu'mokahon+ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uy+mentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yaofone so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopingo umokiyo'ne so'nji uy+mentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo soh wafe yofe olenoho. Simo'mjoso Saimouniyoho.

Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Ent'lu, Saimoun Pitafe kon'ing kwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jem'si'nji kon'ing kwa'wehwo Jouniyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho. ³ Nom'nihwa'u ole, Filip'i'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumasi'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyosi'nji Alifiyosiye hwomu Jem'si'njoho. ⁴ Nom'nihwa'u Saimoun Selout'i'nji Jutas Isikaliiyout'i'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasi'mne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasi'mo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwa'mo syoho uyimentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwa'mo hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofo kengo sofe ango sopone'no ango Someliya sopone'no nukutoho. ⁶ O'lo, a'amu Isilaeli'nohino sofepono fiwanimno. A'amu Isilaeliso hofi'ko yahu isi'peemofu pa'nyo hon'ing kano'no ti'peelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno. ⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafikuji oso mnokino uyo wonyo'njo

(lepila) wopingo imo'n'ngkujo'no towahuno wonyoso wae hnmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'o, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'n'ngkutoho. ¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'n'ngkutoho. O'o, manji'mofonom'neso sifikwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'n'ngkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotipema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo timo ito'no uhwon'ngkuji oso ango hopo sopo hwe wopingo ito'nohinoso tihwo kofosyohumaho, uhwon'fijoso oso hwe wopingo sohwoe angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafikuji wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentifijo sohwasifohumpopmno. ¹² Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moya'mi angomjo somo ole ulimno. Nakwoe a'amu soku Anitu wopingo waselohofono. ¹³ Ose ulahon'ngkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifijo'manji hofikoe simehoso ito'nohini'manji sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehopi umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye hungkuno nakwolaho lifijo'manji sekwoe hungkuno wopingoso nom'ne ango pone'no motawomno. ¹⁴ Hwe fihwo kako

kakoe angomno mipesemotayo'njo yihwosi Anituye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentan+ngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'n+mno. Oso homo somo sehonifijoso huno ole uyimontonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. ¹⁵ Upa'n+mno. Nje a'amu sohwas, ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amufe tohino somo yakolo'nyofoho.

*Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Upa'n+mno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikiswojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafisyikuji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiy+mno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofone noselikujo'no huno ito'no fisyafihupmno. *Kaunisol'i'njopo ipesemotafitnnoho. Hofiko tajo ango somo hwaningo sefongkupitnnoho.* ¹⁸ Hofiko ngkimo simeho monje wenisiano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo

sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtitofo kengo so'njimo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁹ Hofiko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalo-hon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. O'o, ofaholohumo Anitu hungkuno nolifitneso wolosetihwamtonoho. ²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno walimontonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso kon'ngkwa'wehumo hungkuno liwo'n'ngkohofosopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan'ngkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'n'ngkuji fonjahufitnnefoho.

²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino mikun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo sohonta Anitu kako oso hwe sohwo uti'ma'montonoho. ²³ Ango fipo hofiko fonjofepmnasemofikujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fiwanimno. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo a'amu Isilael sofepono nowentan'ngkuji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontan'ngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu sikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo

kako a'amu kakimo lutiwawo'ningkiso sohomo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonehoho. ²⁵ Yo'mayo lutiwayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe si:kule syoho iwo'n'ingkohoho sohwamo umo'n'montonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohwamo umokosyohumayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo umo'n'montonoho. Hofiiko ango kakwo'yohwo sohomo sitofo ole ulimentohofi, Ji je yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwosoho. Ose ulimentohoho so'no hofiiko kakoe mehomi sohwamo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

*A'amu kako Anitu ne sohune'no iyoho unono.
(Luk 12:2-7)*

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofi:kine'no iyoho seningkuhwoloho. Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utiwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohu-mawo'n'ingkohoho hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utiwa'nyopo i'mofapiwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ²⁷ Hungkuno hiyaso'mo selimaleso sekwo mofehi'nyo lahoningkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'n'ingkohofoso sekwo utiwa'nyopo mango engo'nji filikuno. ²⁸ A'amu ji je a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kin'ingkuhwoloho. Hofiiko ji je a'apaho'nohini wokufonjantifeho. Ji je huyo'mangoso mofonjakohufitnehoho.

O'lo, Anitune'no iyoho wakinono. Kako jije a'apaho'nji jije huyo'mango'nji tikanomo mihwajososo hoponoho.

²⁹ Yihufo we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'n'ingkohofofoho. I oso yihufo hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo Anitu kako huno uyohoho. Mpohwo kako yihufo so'no nope'n'ingkuhwoloho lososo yihufo huhwo sohwo mape'nonehoho. ³⁰ Sekwo soku, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofoto nto limentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo poyo semokiyo sohwanne'no iyoho sen'ingkuhwaloho. O'lo, oso yihufo nihu'no we'e Anitu in'ingo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n'ingkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasiye yofe yoloho lijwaofone hungkunofoho.
(Luk 12:8-9)*

³² A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

*Jisas pmentiso so'no ikujoho
i'mofapmentisofoho.
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwafo'ne pmmntiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmntohe hwonimaho. Awonoho. Ngko a'amu husilofone pmmntohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ulikafo'ne pmmntohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nnngkapihwoso'no kakoe kanngkwowho ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nnngkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nonngkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umonimontonoho. ³⁶ Oso ango afa somjo so'nji oso hopa imonifitnnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kanngkwowho'ya'umne'no umoniwonngkiso sohwo kako ngkine'no umonyoso yakolonnyo mumonyonjo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntnne'no simeho umonyoso yakolonnyo umonyo sohwo kako ngkine'no mumonyonjo yososo nje a'amu ne hwo'maho.

³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokinngkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imonyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imonyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motiphwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nnngkaponto kakoe yahino honaofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

Anitu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkunofoho.

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wopingo ntohofantofonjo sohwo nje Mpohwo nihwatimentiso sohomo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. ⁴¹ Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohomo uhwononto syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohomo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohomo uhwononto hwe wopingo sohomo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'njo ngkimo nningkawowo'nningkiso sohwo noniwoyo sosayo usontaningkuhwoso osohomo uhwoningkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo sponjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

11

Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono uhwatimentisofoho.

(Luk 7:18-35)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwaro hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo uliko'manto nowento antime pi'n'ingo mofone hopo soponjo hwe moya'mimo lut'hwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwaro Jisasiyepono lihwatimentisofoho. ³ Luhwojahon'ingki hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Joun ole nal'maho, Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwasilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

⁴ Ose ulahon'ingkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwon'ingkohofu so'nji nupa'n'ingkohofu so'ntnno Jounimo ulimno.

⁵ Uhwonimno. A'amu t'impinyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo n'ihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'n'ingkohoho. A'amu haloho p'iku'nnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingo upo'nalokwofo. ⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol'keno Anituye hwol'keno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko s'imonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Jounimo ulimno.

⁷ Ose ulahon'ingki Jounimo inomokomoyo sohwa nuhwahon'ingkofi Jisas hwe moya'mi

somo Joun ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n'ingo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofoto. O'o, ose'maho. ⁸ Sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofoto. O'o, a'amu hofiko hwapife wop'ingo wop'ingo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwoe angomo humalofo. ⁹ Oseso sekwo peho'no umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofoto. Ou, osohifofo. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwon'imentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahon'ingki nal'wo'n'ingkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ¹⁰ Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol'hwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo s'imo'mo kupe'e'ne hweho.

Kako jije hon'ingkanoo ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho loponjo imo'n'imentohofoto somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo

mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounimo nuyakolofonefoho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njoso oso hiso'no womano lalokwofo. ¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe hon'ngkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no limiwahon'ngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutihwamentisofoho. ¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole ulimentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo simeho wop'ngo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho. ¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olohonta humalofoso peho pa'nyo limnehono. Hofiko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnnimo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulimentisofoho. Ole ulimento, Mehomiso hofiko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo huton'wo'n'ngkohofu sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

18 Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipisayo mijo (*wain*) manyo hweho. Oseso hofi'ko sitofo limentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhnnamo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho. 19 Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji niwo'n'ngkohe so'no hofi'ko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Ipisayo mijo pompenjiyo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no liwo'n'ngkohofihwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoho. A'amu Anituye yahinomo in'ngkawo'n'ngkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinoho.

*A'amu Jisas'imne'no simeho
m'walo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.
(Luk 10:13-15)*

20 Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso imentisoso a'amu simeho m'walo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ul'mentisofoho. Hwap'ngoso hofi'koe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho. 21 Jisas ole ul'mento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy'imno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso esetihwamentohe

somo a'amamu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofikoe hofikoe yahino wonyo somne'no hulngkwajingo a'apahopo loho'nngkuji hofikoe honngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofu kuyoho. ²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe honngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amamu so'nji Saitounjo a'amamu so'nji hofikoe Anituye tohino engo t'pemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. ²³ I, oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amamu humawo'nngkohofu soku ngko sekumne'no pehofu selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'nngkohofu soku, sekwo t'kanomo ufitne kuyoho. U, a'amamu fihwo yo'mayo sekwoe angopo eset'hwamale hopaso a'amamu ango Soutom honngkano wonyo'njo somo ut'hwantentesi hofikoe honngkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji hofikoe ango ne'no nowent'hwonesohilo. ²⁴ U, ngko sekumo waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amamu hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wot'pemant'feho. I oso'no a'amamu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ul'mentisofoho.

*Sekwo ngkiyepono usijo'no n'i'mapmno.
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole uli'mento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ingkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan'ingkwowho'ya'umo uy'wo'n'ingkohoho hopa kijopontan'ingkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. ²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohware uli'mento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wasetihwamo uli'wo'n'ingkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnohini huno nayohoho. Ose uli'mentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'njo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo n'i'mapmno. Ngko usijo'no wosehumati'mo. ²⁹ Nje hungkunomo nn'ingka'fijoso ngko wolosetihwahm'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohof'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'n'ingkiyohefoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'n'ingkohefoho. Oso'no

sekwo nje pompenjiyo so'no wotiþemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohuman-tano. ³⁰ Syoho sejapontneso engo'maho. O'lo, nosefo'mawo'n'ingkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

12

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahon'ingki ipisayo mjan'imentohofoho.

² Nomjon'ingkahon'ingkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisasimo ul'imentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho humayo lomo wopayo mjan'ingkohoho so'no nakwoe hon'ingkano hungkunoso mtihupehofo.

³ Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt'i'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohoho sohonta'ne'no selohon'ingkono.

⁴ Ntefit kako An'itumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo An'itune'no ho'nahumotofoso n'imentohofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikiyo somne'maho. O'lo, a'amu An'ituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwapo nuy'imentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo

somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwo oso hungkuno hiso ulohon'ngkohofotaho. ⁵ Nom'ne hon'ngkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwa hofikoe syoho somne'no sikuno iyoho humayo somo hon'ngkano hungkuno somo mtihupewo'n'ngkohofoso wonyo'maho. O'o Anituye syoho wop'ngofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho. ⁶ Ose ulonto pahnnimo hungkuno kakine'no hnn'mentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Anituye ango engo olo hwaho lophonjo somo anga'nohinohwo yakolonoho. ⁷ Anituye hungkunomo ole wo'nnyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofu so'no nimo'n'ngkohoho.

Sekwo yahu ilohu yontifeso ntap'wo'n'ngkohofu so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miy'wo'n'ngkiyohofu somo tango muy'kutnnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno iyoho humayo'ne somo hwap'ngo hwo'nyoho. Oso'no ul'mentisofu.

Sikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ngo umokumentono.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nul'iko'mantu tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo

humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulimentohofi, Sikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohumo wopingo umokiyoso wopingotaho. ¹¹ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Sekwoe yahu sikuno iyoho humayo somo pi'nimomo usimofawesoso asomo womantifetaho. ¹² Ou, womantifeho. Oseso sikuno iyoho humayo somo yo'mayo wopingo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohumo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopingo umokufitne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. ¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohumo ulimento, Jije aho so sihwaho fisipofa. Ose ulahoningki aho sihwaho sipento aho wopingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nimentisofoho. ¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nuliko'mantifi Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofoho.

Jisas Anitu ye syoho ulohofiyo ne hweho.

¹⁵ Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahoningki ango homo somo nuliko'mahoningki a'amu pi'ningo engo Jisasimo iningkowahoningkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. ¹⁶ Wopingo umokonto ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. ¹⁷ Oso'no hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole mtimokumento,

18 Olo hwe lohwo sohwo uhwosopo'mentoheso
nje syoho ntohofiyo ne hweho.

Ngko simeho wopingo uyiwon'ingkohe hweho.

Nje simeho kakine'no wopingo
nimo'n'iwon'ingkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uyime'no kako a'amu
temtitofo kengo somo honingkano
ito'nohinoso uyonefoho.

19 Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako honingkano engo somo hungkuno
yokumpohn'nyo malonefoho.

20 A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho
mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simeho mo'mo toho
we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso
masimpilofasyonefoho.

Kako syoho mj+mihwosi yahino wopingo neso
u'mofapmmontonoho.

21 Nom'ne a'amu temtitofo kengo kengoso
kakimo simeho hi'ntnnono uyikuji
kakine'no wohontohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mtimokumentisofoho.

*Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo
ufo'malofoho limentohofofoho.*

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne
towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo
Jisasiyepono ipemotapmmentohofofoho. Oso
hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo
mampi'nyo hweho. Timo timpi'nyo hweho.
Jisas kako wopingo umokahon'ingki hungkuno
lonto timo wopingo honimentisofoho. ²³ Oso
hiso'no a'amu nuhwonontifi yomo yomo

yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolikeno, tihwolikeno. Ose hnnimentohofofoho. ²⁴ I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahon'ngki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

²⁵ A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahon'ngki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe hwaho wop'ngo fosyohumayo'neso wonyo umo'n'montonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'n'nfijoso oso angoso wonyo umo'n'montonoho. ²⁶ Sekwo ole ntohoho, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahon'ngki towahuno wonyo somo wae yaofiwo'ningkino hwosoho. Ose ntohoho. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. ²⁷ I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwo'n'ngkohoho somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁸ I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yafo so'no ngkimo nifo'maso'manji oso

sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahon'ngki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo l'hwosi swososo s'imo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasy'hwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no n'ifo'maso sohwo kako homo somo fon'fonyo imokalofoho.

³¹ Oseso ngko sekumo waseli'monne'no yohono. Yo'mayo hon'ngkano wonyo so'nji sitofo so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wop'ngo sohomo sitofo uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohumne'no sitofo uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'n'ngkiso so'no a'amu sitofo ole lososo Seten'yefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

*Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo
unto'n'montonoho.
(Luk 6:43-45)*

³³ Ipiſayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipiſayo wopingo ſomo uhwonifijoso'manji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipiſayo wonyo ſomo uhwonifijoso wolantifeho. Iyo wonyofoho. ³⁴ Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wopingo pipi lifitnehoho. A'amufe hungkunoso yo'mayo ſimeho mo'mo mnawojo ſomta'angofoho. ³⁵ Hwe wopingo ſohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo ſo'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hweho. Hwe wonyo ſohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo ſo'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

³⁶ Upa'nimno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwangku ſohonta ſikuno hungkuno ikwolofone ſomo yo'mayo hungkuno ſikinjo wonyo yo'mayo ſo'no Anitu ſelohononefoho. ³⁷ Jije hungkuno wopingo'nohino ſomme'no Anitu hwe wopingo hwosoſo kilonefoho. Hungkuno wopingo ane ſohwosimo hwe wonyo hwosoſo kilonefoho.

A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo ſo'no uhwonano limentohofofoho.

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Oso hohosoſonta a'amu honingkanoo hungkuno lutihwamotofo ſohwanji a'amu Falisi ſohwanji Jisaſimo ulimentohofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miywo'ningkiyohoho ſomo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

39 Ose ulahonɨngkofi Jisas ulimento, A'amu olohonta humalofo soku, honɨngkano wonyo imofɨwo'nɨngkohofoso yo'mayo wonyoangkafoso netɨhwayo'ne jomo liwo'nɨngkohofofoho. Oso'no mosetɨhwamnehono.

O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anɨtu hungkuno uyahonɨngki li'mojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino wosetɨhwamonne'no yohono.

40 Hohonta Jouna inanɨku mɨkunɨmposo sohwoe sɨmehomo humentanɨngki sɨkuno hufa'u sɨhune memjao'mentisofoho. Oso

pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentanɨ'mo sɨkuno hufa'u sɨhune womemjanɨmo'montonoho.

41 Anɨtu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyone sɨkuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolɨkafɨkuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selɨfitnnefoho. Sekwo

sekwoe honɨngkano wonyo somne'no sɨmeho mɨwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selɨfitnnefoho. Hwapɨngoso a'amu Ninifoso

hofɨko oso hungkuno Jouna li'jwao'mentiso somo upa'nontɨfi hofɨkoe honɨngkano wonyo somne'no sɨmeho iwolo'mokumentohofofoho.

I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honɨngkano wonyomne'no sɨmeho mɨwolo'mokiyofoho.

42 Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anɨtu kako yano ilofone sɨkuno somo i'mofapɨhwoso'no oso a'mu yofe engo

hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho

mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo miningkowalokuyohoho.

Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkuno-foho.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohomo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tpehwosi ⁴⁴ kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwon'ngkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wopingomo uhwon'intonoho. ⁴⁵ Ose uhwon'ngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyo humamojo

sohwo kako olohonta wonyo m̄ikun̄imposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta hon̄ingkano wonyomo humawo'n̄ingkohoho somo u'mofapmmontonoho.

Jisasiye kona'wohi'n̄ji kon̄ingkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisas a'amu somo hungkuno ulontan̄ingki Jisasiye kona'wohi'n̄ji hamn̄ingkwa'wehwosanji i'mofapont̄ifi yoloho'mo lohofapont̄ifi Jisasi'n̄ji hungkuno wolantane'ȳihwono ul̄imentohofofoho. [⁴⁷ Ose ulahon̄ingkofi hwe fihwo Jisasi'mo ul̄imento, Hnna'wohi'n̄ji hnn̄ingkwa'wehwosanji hof̄iko yoloho'mo lohofont̄ifi k̄iko'n̄ji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄imento, Nje na'u t̄ihwolo. Nje n̄ingkwahwosa t̄ihwalo. Ose ul̄imentisofoho. ⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo aho upiyofonto ul̄imento, Uhwon̄imno. Olo nje na'uja, nje n̄ingkwahwosa, olohohwa humalofo. ⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo t̄ifi in̄ingkawo'n̄ingkohofoso nje n̄ingkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ul̄imentisofoho.

13

Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ul̄imentisofoho.

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nul̄iko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto

kako ayo momingo sopo humamentisofoho.
² Osopo nohumentaningki a'amu pi'ningo engo uhu'makohoningkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso ayo momingo sopo loho'mentohofofoho. ³ Oseso Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningososo a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoningki yihufu sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwesyahoningki nantipe yongo'njoso komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulo'mentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso ne wopingo into'nimentisofoho. Ipisayo fehohnjoso pi'ningo engo (*wan hantilet*, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (*sikisiti*, 60), nom'ne we'e'nohino (*teti*, 30), ose into'nimentisofoho. ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini

ulimentisoso hwapingoso olenoho.

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo u'mantifi ulimentohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno.

¹¹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho.

¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohomo ngko huno nom'ne wopingo pi'ningo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisiyo'njo sohomo ngko huno nom'ne wopingoso muyimnefoho.

¹³ Oso'no pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapingoso yofe mihwofe'njo iwo'nngkohofofoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho.

¹⁴ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mtimokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mtimokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kofi sekwo yofeso mihwopitnehofo.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofofoho.

Hofiko timo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwonngkutnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo
yontifijontentesi nupa'n+ngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono
pontifijontentesi ngko wopingo
umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mt+mokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo
fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo
yofe uhwofiwo'n+ngkohofofoho. Sekwoe
halohoso sefojiwo'n+ngkisofoho. ¹⁷ Ngko
nehopi waselimonne'no yohono. Hohonta
a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo
sohwanji a'amu nom'ne honingkanano
wopingo'nohini sohwanji yo'mayo sekwo
uhwon+wo'n+ngkohoho somo uhwonano lontifi
yontifeso muhwon+mmentohofofoho. Yo'mayo
sekwo upa'n+wo'n+ngkohoho so'no upo'nano
lontifi yontifeso mupa'n+mmentohofofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno fiso-
somokao'mentiso so'ne hwapingo
lutihwamentisofoho.*

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fiso-
somokao'mentiso so'no hwapingosopo upa'n+mno.

¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo
so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo
honingkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe
wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu
ho'nasyonteso wae yaofiwo'n+ngkohoho.

²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso
oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo

upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'n'ingkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepe nolohofontan'ngki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohomo tango engo uyahon'ngki kakoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'n'ingkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafi'syonto hamniyoho engo woma'mo lonto yahon'ngki oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'n'ingkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. ²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n'iwo'n'ingkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'n'ngo engo (*wan hantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofiwo'n'ingkisofoho. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fisyowentan'ngkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho. ²⁶ Oso'no uyo wopingoso ne unto'n'imo lonto

yahon+ngki a'amuso uhwon+mentohofoso
 hoja wonyo yongo'njo nolohofontan+ngki
 uhwon+mentohofofoho. ²⁷ Uhwonont+fi syoho
 ulohofiyoso syoho kakwoepono nowent+fi
 ul+mentohofi, Hwe engofu, kiko uyo wop+ngoso
 jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo
 hoja wonyo yongo'njo loso nt+'mta'angoto. Pipi
 yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahon+ngkofi ul+mento, Mango fihwo
 olo hiloso imentisofoho. Ose ulahon+ngki syoho
 ulohofiyo sohwa ul+mentohofi, Oso hoja wonyoso
 nakwo wae yafo'ne lakumo'n+ngkohoho. ²⁹ Ose
 ulohon+ngkahon+ngkofi ul+mento, Awonoho.
 Sekwo hoja wonyoso wae yaop+fiyoso uyo
 wop+ngo so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno.
 Uyo wop+ngo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyo.
 Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho
 hilo'njo somo ul+mo. Sekwo hoja wonyo kaki'no
 m+hwof+kupmno. Oso fosyo engoso toho
 nyo'nefoho. I, uyo wop+ngo neso nje angomo
 mehu'meehumno. Ose ul+mentisofoho.

Iyo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnn+mo hungkuno nom'ne
 ul+mento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso
 olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masitet*.
 Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho.
 O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso
 kakoe syohopo hulahon+ngki engo imo'nonto
 nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho.
 Engo imo'n+ngkahon+ngki y+hufoso nopont+fi

kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo
kehumawo'n'ingkohofofoho.

'Yis' i'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 13:20-21)

³³ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno
nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohu-
mayoso oso yis pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako
wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo
somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe
yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso
engo umo'n'imontonoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno'nohini
ulimentisofoho.*

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo
hungkuno'nohini a'amu pi'n'ingo engo
somo ulimentisofoho. Kako yoloho'nji
ulimentiso'maho. O'o, kako pahnnimo
hungkuno'nohino ulimentisofoho.

³⁵ Hwap'ngoso ole, hwe fihumo Anitu hungkuno
uyahon'ngki lutihwamojo sohwo hohonta
hungkuno mt'i'mokumentisoso oso hohosohonta
ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno ole,

Ngko a'amu somo hungkuno ulimo li'mo
pahnnimo hungkuno ulimo.

Yo'mayo hwaho songo imo'n'imentiso mta'ango
hiyaso mokosyohumayo so'no ngko
wolijwao'mne'no yohono.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

*Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnnimo hungkuno
hwap'ngofoho.*

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'n'ingo engo somo nuliko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso pahnn+mo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso. ³⁷ Ose ulahon'ing'kofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wop'ingo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wop'ingoso oso hwe moya'miso Anituye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seten+ye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mof+wo'n'ing'kiso sohwo Seten+yoho. Sikuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo sikuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. ⁴⁰ U, hofiko hoja wonyoso nom+hwofij+kuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangku sikuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahon+mo hofiko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n'ing'kohofo so'nji a'amu hon'ing'kano wonyo'njo somo nom+hu'mokukuji ⁴² toho engo nontimo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumaf+kuji tohino engo umningkuhwoso'no humotaho engo likuji hofikoe mango toho lo'n+fitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta Anituye a'amuso hofiko Anitu'njopo nohumaf+kuji mofehi'nyo liso hopa imo'n+fitnnefoho. Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni t'ipemayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofu yo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto simonyo yonto apa'no hiyaso ekojisyahumentisofoho. Ekojisasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon'ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon'ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofu'njo sopono mpe imentisofoho.

Nikuyoho wop'ingo hwofilo'nnyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho wop'ingo'ne syoho imojo hweho. Kako nikuyoho wonyoangkafo'nohinoso wot'ipema'mo lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo nikuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uy'imo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nikuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inaniku ho'yo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inaniku ho'yo mijo ayomo motaswont'ifeso yo'mayo yo'mayo inaniku pasy'wo'n'ngkohofofoho. ⁴⁸ Ho'yo

mangonepo yonto a'amuso hofiko hojiyopono ifohusimpemotawentifi osopo nohumantifi hojiyopo ifaofontifi inaniku wopingoso iku'yopo nomeho'nasyontifi inaniku wonyoso ni'hu'nahone wae yaofiwo'n'ingkohofofoho. Ose ulonto ulimento, ⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nopikuji a'amu wonyoso a'amu wopingo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. ⁵⁰ Hofiko nomafikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafikuji humotaho engo likuji tohino engo umningkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nefitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ho'yanggo songo'nji yofoho'ntnne hungkuno-foho.

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohawamo ulohonimento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Eno. Huno nayohoho. ⁵² Ose ulahon'ngkofi ulimento, Huno ito'no seisoso'no a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkiso sohwo kako nje inomokomoyo imo'noso'manji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yanggo ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Hon'ngkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ikinjimo'mentohofofoho.

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Jisas oso pahnn+mo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uli'ko'ma'mentisofoho. 54 Nuli'ko'manto kako kakoe ango hwap+ingopono umentisofoho. Osopo nowento hofi'koe tajo angomo An+ituye hungkuno luti'hwahon+ngki a'amuso nupa'nonti'fi yomo yonti'fi li'mentohofi, Kakoe huno hwap+ingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofu umokiyo'ne loso nti'mta'ni ma'masoto. 55 U, olo hwe lohwo sohwo kako ango mol+mojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homn+ngkwa'wehwo sohwaloho. 56 Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nti'mta'ni ma'masoto. 57 Hofi'ko ose lonti'fi kakine'no si'meho wonyo umo'n+mentisofoho. I oso'no Jisas uli'mento, A'amumo An+itu hungkuno uyahon+ngki li'mojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n+ngkohofofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose uli'mentisofoho. 58 Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso pi'n+ngo imentiso'maho. O'o, hwap+ingoso hofi'ko si'meho hi'ntnnono muyo'nefoho.

14

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo imo'n+mentisofoho.

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

1 Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'n+mentisofoho. ² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ul+mento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imo'n+mentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+iwo'n+ngkiyohofoso kako iwo'n+ngkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmentisofoho. Ose ul+mentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafi+hu'mentisoto. Hwap+ngoso Helout kako Joun+mo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Joun+mo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwap+ngoso kola'wehwoe Filip+iye ape Heloutiyas+i mne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Helout+mo ul+mento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso hon+ngkano pisakino'njofoho. Ose ul+iwo'n+mentisofoho.

⁵ Ose ulahon+ngki Helout Joun+mo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho un+mojo hweho. Hwap+ngoso a'amuso Joun+i mne'no ole syafi+hu'mentohofi, Joun sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki lut+i hwamojo hweho. Ose li+mentohofofoho.

⁶ Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'no huno syafi+siyo'ne a'amu pi'n+ngo engo so'nji Helout+i'nji uhu'mokahon+ngkofi Heloutiyas+iye mu kako a'amu somne'no si+monyo yahon+ngki Helout si+meho wop+ngo umo'n+mentisofoho.

7 Simeho wopingo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulimonto, Yokintahopone'no wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmnonoho. 8 Ose ulahoningki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo ulimonto, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino noswanopo y'wojwosalokumpehoji ntape.

9 Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'n'ngkohoho so'no syafisyonto ulimonto, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyimno. 10 Ose ulahoningki a'amu syoho ulohofiyo sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofofoho. 11 Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. 12 Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisasiyepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofofoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

13 Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontifi hofikoe ango sopo nuliko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofofoho. 14 Jisas kakoe yofayokino

ifohohosasyonto uhwon+mentisoso hwe moya'mi pi'n+ingo engo somo uhwononto hitoho ulofahon+ngki hof+ikoe a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta s+kuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopont+fi ul+mentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuji wosopayo mpe uy+ife.

¹⁶ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Peho'no ufitnnehofu. Sekwo huhwasi wosopayo uy+mno.

¹⁷ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inan+ku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸ Ose ulahon+ngkofi ul+mento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ul+mento, Sekwo hoja lopo fesyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inan+ku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo t+imo uhwontohumanto An+itumo isamoyoka ul+mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kut+kuju lohofonto kakoe inomokomoyo sohwa nuyahon+ngki hof+iko a'amu somo uy+mentohofofoho. ²⁰ A'amu

hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont+fi s+imeho uhnn+ngkahon+ngki hof+iko wosopayo nul+fonao'mentohofoso nuhu'mokont+fi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memeehumentohofofoho. ²¹ Oso hwe oso wosopayo n+imentohofu sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atofu majofoho.

*Jisas kako mijopo hano umentisofoho.
(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)*

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulim^omento, Sekwo yofayokino nomafik^uji oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanim^o. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofik^o ango pone'no luhwatimentisofoho.

²³ Nol^hwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho.

²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nampo nowahon^{ng}ki ifofo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho.

²⁵ Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. ²⁶ Nowentan^{ng}ki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho un^{ng}kahon^{ng}ki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo youwo limentohofofoho.

²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulim^omento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nim^o. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahon^{ng}ki Pita ulim^omento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofaofohoji ngkiyepono fi^{pe}. Ose njo.

²⁹ Ose ulahon^{ng}ki Jisas ulim^omento, Oyomo. Ose ulahon^{ng}ki Pita yofayokinomo nuliko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰ Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho un^{ng}kahon^{ng}ki kako

mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹ Ose ulahon'ngki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimento, Pita, jije simeho hi'ntnnonohinosa we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopolikenso eso peho'no hnn'ngkino. ³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahon'ngki ifofo moi'wo imo'n'imentisofoho. ³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohoho sohwa nuhwonont'ifi hwomtame ulohofont'ifi ulimentohofi, Kiko An'tuye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴ Hofiko mijopo nowakent'ifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho.

³⁵ Oso a'amu hopo soponta'angoso hofiko yofe uhwofont'ifi limentohofi, Jisas'yoho. Ose lont'ifi ango hofiko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmentohofofoho. ³⁶ Itokwapont'ifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulont'ifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'n'imentisofoho.

15

An'tuye yahinoso yahino hohontajo somo

yakolonoho.

(Mak 7:1-13)

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkanano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jerusalem uliko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmentohofofoho.

² Nu'mantifi ulimentohofi, Jije inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko wosopayo wonantifeso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

³ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnohini iningkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo.

⁴ Anitu ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwowho kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. Anitu ose limentisofoho.

⁵ I sekwo ole liwo'ningkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kaningkwowho kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto limalefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. Ose lososo kako kaningkwowho ya'umo mufo'manehoho. Ose liwo'ningkohofihwasoho.

⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo iningkawowo'ningkohoho so'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofihwasoho.

⁷ Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento,

⁸ Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofe ho'nonimawo'n'ngkohofofoho.

I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo iwo'n'ngkohofofoho.

⁹ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo lutihwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo nt'iwo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose limentisofoho.

Yo'mayo a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo ito'no nipa'n'ngkuji huno fisyafihupmno.

¹¹ Yo'mayo jije mangomo johufase'mofososo oso jije hon'ngkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jije mango mta'ni lisoso oso jije hon'ngkanomo wonyo imokiyo'nefoho.

¹² Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'n'ngkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho.

¹⁴ Sekwo a'amu Falisi sohwanne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko t'imp'i'nyo

hwafoho. A'amu tĩmpi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu tĩmpi'nyo somo honĩngkano iputĩhwawo'nĩngkohofĩhwafoho. Hwe tĩmpi'nyo sohwo nom'ne tĩmpi'nyo sohumo honĩngkano iputĩhwasoso oso hwa'u pi'nĩmomo wopiwesyanjiyoho.

¹⁵ Ose ulahonĩngki Pita ulĩmento, Oso pahnnĩmo hungkuno nto lohinoso yoloho fonaso. ¹⁶ Ose ulahonĩngki Jisas ulĩmento, Sekwo hoku huno ane kulaho. ¹⁷ Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'nĩngkiso oso hiso simehomo wowo'nĩngkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'nĩmomo wowo'nĩngkohoho. ¹⁸ I, yo'mayo mango mta'ni swapĩwo'nĩngkiso a'amufe huno mta'ni swapĩwo'nĩngkohoho. Oso hiso a'amufe honĩngkano wonyo imo'nĩwo'nĩngkohoho. ¹⁹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafĩsiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikiñjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, ²⁰ oso yo'mayo hiso a'amufe honĩngkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyatĩku'nyo'njo ilohofĩhwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe honĩngkano wonyo mmokonehoho. Ose ulĩmentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasĩmo simeho hi'ntnnono nehopi uyĩmentisofoho.

(Mak 7:24-30)

²¹ Oseso Jisas oso ango hopo sopo nulĩko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji

osopono umentisofoho. ²² A'mu temtitofo kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Nihu'no wonyo ulohofalofoho. ²³ Ose ulahonngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kinngkopalofoho. Kiko asomo filhwajo.

²⁴ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso honngkano'no tipeelokwofo. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahonngki pmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. ²⁵ Ose ulahonngki a'musi kako noponto Jisas'njo ne lopo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nifo'maho. ²⁶ Ose ulahonngki Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷ Ose ulahonngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaelini'maho. O'o, siwojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I siwojoso hofiko ilifiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahonngkofi niwo'nngkohofofoho. ²⁸ Ose ulahonngki

Jisas uli'mento, U, a'mu losiyo, jije si'meho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko woti'pema'monnoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wopi'ngo imo'n'i'mentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso ango hopo sopo nuli'ko'manto Mijo Ayo Ngkalili mom'ingo mofone sopo nowento hwofiki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. ³⁰ Nohumentan'ngki hwe hwoya'mi pi'n'ingoso nu'manti'fi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n'ingo engo somo Jisasiye sifi'ki'nyo'mo uhumati'mentohofofoho. Uhumojahon'ngkofi Jisas wopi'ngo umokumentisofoho. ³¹ Oseso a'amuso uhwon'mentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno ni'hu'no ito'no lahon'ngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wopi'ngo imo'n'ngkahon'ngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwan'ngkofi a'amu t'mpi'nyoso timo hon'ngkahon'ngkofi osomo uhwonont'fi pisopisaho mjal'm'went'fi hofiko Isilaelife Anitu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wosopayo uy'imentisofoho.

(Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo joho ulonto uli'mento, Ngko olo hwe hwoya'mi

lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u sɪhune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwatime'manji u, hofiko honɪngkanopo tɪmo sikuno'no ikuji nopɪwahupitnnoho. ³³ Ose ulahonɪngki kakoe inomokomoyo sohwa ulɪmentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'nɪngo engo somne'no wosopayo ntɪmta'ni manehwono. ³⁴ Ose ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahonɪngki ulɪmentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inanɪku we'eso anga'no anga'nohinoho.

³⁵ Ose ulahonɪngkofi Jisas hwe moya'mi somo ulɪmento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno.

³⁶ Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inanɪku'nji nomanto Anɪtumo isamoyoka ulonto wopayoso kutɪkujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohware uyɪmentisofoho. Nomantɪfi oso hwe moya'mi somo uyɪmentohofofoho.

³⁷ A'amuso wopayo nontɪfi sɪmeho uhnnɪngkahonɪngki nulɪfee'mentohofoso mɪhu'mokumentohofofoho. Nomɪhu'mokontɪfi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memehumentohofofoho. ³⁸ Hwe sohwa oso wosopayo nɪmentohofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hofiko atofu malɪmentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasontɪfi hwaho Makatan nongkihnta'ni

wako'mentohofofoho.

16

*Yo'mayo kengo wonyoangafo a'amu
miy+wo'n+ingkiyohofu somo uhwonano
limentohofofoho.*

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamofu ulohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ingki yohofosu fonet+hwaho. ² Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimonto, Mofehi'nyo won+ngku'n+imonto yahon+ngki ole liwo'n+ngkohofi, Ahwomo honijwo imo'n+ngkisoso mo'n+ngka jefu umontonoho. Ose liwo'n+ngkohofofoho. ³ Im+ngo'nji sekwo himo sikwo'mno'nji ahwomo honiyo'nohinomo uhwonontifi ole liwo'n+ngkohofi, Ifoyu wahu'montonoho liwo'n+ngkohofofoho. Sekwo ahwomomo uhwonontifi ifoyu yo'mayoso huno sey+wo'n+ngkisofoho. I oso'no yo'mayo olohntajo imo'nalokunjoso Anitu uhwasopo'mentisu sohwo sekuye pono uhwat+mentisu sohomo uhwonontifeso yofe m+hwofe'njo yalokwofo. ⁴ A'amu olhonta humalofo soku hon+ngkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko nt+wo'n+ngkohofosu ngko oso hiso mut+hwamonnehono. O'lo, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentisu hopaso oso'nohini woset+hwamonnoho. Ose ulonto Jisas hof+kimo nul+ko'mantu umentisofoho.

A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.

(Mak 8:14-21)

⁵ Jisasiye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no iningo mo'mentohofa so'no uhwon'ingkahon'ingkofi ⁶ Jisas pahnnimo hungkuno ul'imento, Upa'nimno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyimno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷ Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnn'imentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸ Ose hnn'imentohofa so'no Jisas huno uyahon'ingki hofikimo ulohon'imento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'n'ingkohofihwasilo. ⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujo ulohohmmale so'no iningo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰ I nom'ne sikuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwannekofa. Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹ Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. ¹² Ose ulahon'ingki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafi'hu'mentohofofoho.

Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo luti'hwawo'n'ngkohoho so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

Pita Jisasimne'no ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho.

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjolim+walokwofo. ¹⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngki ulimentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo+keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat+keno. Nom'nihwa ole lalokwofi, Jelemaiyat+keno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahon+ngki limojo sohwo+keno. Ose mjolim+walokwofo. ¹⁵ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasin gkine'no pehofo ntiwo'n'ngkohofihwasilo.

¹⁶ Ose ulohon+ngkahon+ngki Saimoun Pita ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwofi, kiko simonyo uyimonnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokit'hwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kit'hwahoho. ¹⁸ Oso'no wakilimo. Kiko Pita

* kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume somo milojaofonehoho. ¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmnonoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. ²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwsopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwamo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusalemne'no uhwahonimo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofoto sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjanihufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

²² Ose ulahon+ngki Pita Jisas+mo we'eneipi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe En-gofu, olo nalohino loso An+tu ihwoloho. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho. ²³ Ose ulahon+ngki Jisas ikinjonto Pitamo ul+mento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. An+tu ye'maho. O'o, Seten+ye hungkunofoho. K+ko Seten sohwo si i'waho ntohoho. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'n+imnehono. K+ko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwo Jisas ul+mento, U, a'amu fisoku ngkimo won+ngkopano l+fijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n+wo'n+ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin+ngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosu ngkimo mofone sopo t+fi nn+ngkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon+ngkuhwosi kakoe humayoso pi+wasyososo hwangku kakoe humayoso wot+ipema'montonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako An+tumne'no hohujo ikinjaof+hwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t+kanomo wesu'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uy+mtolo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kan+ngkwohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo

hwaho lopo humalofu somo yo'mayo yahino iwo'n'ingkohofu so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ulimonto, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofu fehohnjoso mape'nontan'ingkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne posohonta nuhwon'ifitnefoho. Ose ul'imentisofoho.

17

Jisasiye a'apahoso nom'ne kengo imo'n'imentisofoho.

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahon'ingki Jisas kako Pita'nji siko'n'ikwa'i Jemisi'nji Jounja oso hwa nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono kotasimentohofofoho. Hofiko'nohini humamentohofofoho.

² Nohumantifi Jisasiye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwon'imentohofofoho. Kakoe simo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'n'imentisofoho. Kakoe manji'mofu yo'mayo hopi'nono ni'hu'no halojo imo'n'imentisofoho. ³ Ose uhwonontifi uhwon'imentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mousesi'nji Ilaija'nji siko nopenji Jisasi'nji hungkuno hnn'imentohofofoho.

⁴ Pita kako huno pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasi'mo ulimonto, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. U, ngko olopo ango hufa'u si'hune molimeso

wopɪngotaho. Anga'no kiko'ne, nom'ne Mousesimne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontanɪngki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'nɪmento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi nɪmo'nɪwo'nɪngkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje sɪmeho wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'nɪmno.

⁶ Ose ho'nɪngkahonɪngki Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nontɪfi iyoho unɪngkahonɪngki hofikoe sɪmano hwahomo mongkuto'mentohofofoho.

⁷ Ose nohumentanɪngkofi Jisas hofiko'njo tɪfone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ulɪmento, Sekwo filɪkapmno. Iyoho ikutoho.

⁸ Ose ulahonɪngki hofiko tɪmo honontɪfi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohini humentanɪngki uhwonɪmentohofofoho.

⁹ Hofiko oso hwofɪki'nyo hopo sopo nokotapontɪfi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulɪmento, Olo hiloso nuhwonɪngkohoho loso'no nom'ne a'amumo olohonta nulɪkutoho. O'o, hwangku A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'nɪngkuhwosi apa'no songo lɪkafoso sohonta ou, sekwo filutɪhwanɪngkuno.

¹⁰ Ose ulahonɪngki kakoe inomokomoyo sohwa ulɪmentohofi, A'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwamotofoho sohwa ole lɪwo'nɪngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tɪfi sohonta Kɪlais hwe Anɪtu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahonɨngkofi Jisas ulɨmento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopɨhwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyo-hu-mamtonoho. ¹² I, ngko waselɨmonne'no yohono. Ilaija kako nto pmmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe mɨhwofe'njo yontɨfi hofɨko hofɨkoe hwahoponjo hunomnohini inɨngkawentɨfi yo'mayo wonyo uloho'mentohofofoho. Oso pa'nyo hwangu A'amufe Hwomu sohumo tohino engo uyɨfitnnefoho. ¹³ Jisas ose ulahonɨngki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyɨmentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafɨhu'mentohofofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhn-namo'nnyo sohumo wopɨngo umokumentisofoho. (Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Oseso hwofɨki'nyopo nta'ni nokotapontɨfi a'amu pi'nɨngo engo'njo sopo ifɨwahonɨngkofi hwe fihwo kako Jisasɨmo nu'manto hwomtame ulohofonto ulɨmento, Hwe Engofo, kɨko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nopɨwasyonteso yomo yomo iwo'nɨngkiso hweho. ¹⁵ Kakoe a'apahoso nɨhu'no wonyofoho. Sɨkuno pi'nɨngo somo kako tohomo hwafɨwo'nɨngkiso hweho. U, sɨkuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mofɨwo'nɨngkiso hweho. ¹⁶ Ngko jɨje inomokomoyo sohwo nje hwomumo uhwojahohweso. I, hofɨko wopɨngo mmokoho yohofo. Hofɨko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahonɨngki Jisas ulɨmento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anɨtu

simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe honingkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohomo yoka ulahonngki towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohomo uliko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopngo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepono nopontifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofo.

²⁰ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ou, ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnonohinoso montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso ni'hu'no we'e patnnyo uyo pa'ningo'manji u, sekwo olo hwofiki'nyo lomo kiko nolikafohoji fiwano, ose ulikujo'no hwofiki'nyo sohwo wamtonoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonohinoso oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo hi'njo hwasi'manji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutne hwasoho.

²¹ [I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yafo'neso honingkano anga'nohino weho. Oso honingkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahuno wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no

ulimentisofoho.

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwife ahomo ho'nani'syikujo'no ²³ hofiko wofonjonisyantifeho. I oso huhwo sohwo sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Koponeyam i'mofiwahon'ngkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'n'ngkohoho sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naof'wo'n'ngkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahon'ngki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'n'ngkohofoto. Hofiko'montohwa mta'n'ngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulohon'ngkahon'ngki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa

hamniyoho moho'naopitnnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uyimonto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnnoho. Kiko mijo momingopono uhujinginkuso finjasyo. Inaniku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose ulimentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwo'ni yofe engo hwofilo'nnyoso tihwolo.

² Ose ulohoningkahoninkofi Jisas mehomifihumne'no johoulonto kakonjolopomihumajonto ³ ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomilohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnnefoho. ⁴ Anitu a'amumo mokomosyohumayo so'no a'amu fihwo ngkoyom'ingohwonimaho loso oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe engonjolohwosoho. Ose ulonefoho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomilopa'nyo sohumo nje yofe hononimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho.

Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo imokiyofoho.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapwo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasi'mo hohujo fikinjafo. Hon'ngkano wonyo lomo tifi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino m'kun'imposo uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo m'kun'imposo engo so'nji kakoe t'wangomo impe ifakojuj'kuji mijomo ho'naofont'fitentesi wop'ingo'nesohilo.

⁷ A'amu nom'ne sohwoe hon'ngkano wonyo umokiyo sohumne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino m'kun'imposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntofantofoho.

⁸ Jije sife aho hon'ngkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wop'ingo t'pemayoso wop'ingofoho. U, sife aho hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone t'ikanomo wenefoho. ⁹ Jije t'imo hon'ngkano wonyo imokososo t'imoso fit'hwotofafo. A'amu t'imo anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wop'ingo t'pemayoso wop'ingofoho. U, t'imo hufa'u'njo sohwo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone t'ikanomo wenefoho.

¹⁰ Olo mehomi lomne'no sekwo yo'm'ingohwasim'aho ul'kutoho. O'o, sekwo

upa'nimno. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosyohumawo'n'ngkohofofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mphumo uliwo'n'ngkohofofoho. [

¹¹ Hwap'ngoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo hon'ngkanomo humentan'ngkuji somne'no uti'mayo'ne pmmentohefoho.]

Yahu 'sipsip' anga'nohino isi'peeofone pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 15:3-7)

¹² Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sipsip wan hantilet'i'njo* (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isi'peeofoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontan'ngkuji kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isi'peeofoso sohune'no notipehwosi wotipema'montonoho.

¹³ Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isi'peeofoso sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipeefe'njo so'no huno mosyafisyonehoho. ¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mphwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomi lomne'no misipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monnto.

¹⁵ Ji'je a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosi'kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako ji'je hungkunomo nupa'n'ngkuhwosi'manji u, ji'je a'amu ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁶ Kako Ji'je

hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanimno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. ¹⁷ Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likuji nano mti-tojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wop'ingofoho likuji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wop'ingofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa in'ingkohosi Mphumo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mphwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰ A'amu hufa'u sohwa'u sihune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji nohumentan'ingkuji ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamonnoho.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'manto ulimonto, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohofiwo'n'ingkiso so'no ngko oso wonyo so'no

wae alale uyimonto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimonto, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini *sefenti* (70) ne tipemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yaofone yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwa yo'mayo siki mawo'n'ngkohoho so'no hamniyoho hwangku ho'nasiyo'ne hungkuno m'hwajiyo'ne uyimo limentisofoho. ²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyi anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n'ngkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵ Kakoe hamniyoho ni'hu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimonto, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyi so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulimonto, Nje hwe engofo, we'enepe nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmmonnoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho

ulofahonꞅngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahonꞅngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'nꞅngkiso so'no hamniyoho nꞅhu'nahone muyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiyō sohwo noswolꞅkofaponto uhwonꞅmentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohūmo uhwonꞅmentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantꞅlet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohūmo uhwononto tꞅ'wangomo aho pmpilꞅ'mokonto ulꞅmento, Nje hamniyoho moho'nanꞅsyohinoso komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahonꞅngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame pꞅwehumawento ulꞅmento, Ngkine'no hitoho kilofꞅhwoso'no nohontohumaho. Jꞅje hamniyoho wokijapmmo.

³⁰ Ose ulahonꞅngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulꞅmento, Kꞅko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakisꞅhuto'mnoho. Ose ulꞅmentisofoho.

³¹ Ose yahonꞅngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontꞅfi sꞅmeho tohino umnꞅmentisofoho. Sꞅmeho tohino umnꞅngkahonꞅngki hwe yofe engo'njo sohūmo oso hiso'no ulꞅmentohofofoho.

³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyō huhwo sohune'no johō ulonto ulꞅmento, Kꞅko syoho ntohofiyō wonyo hwosoho. Ose ulonto ulꞅmento, Sꞅmo'mo kꞅko ngkimo humotaho sontahonꞅngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwosoho.

³³ Ngko kikine'no hitoho ntofiso hopaso

kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohumne'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴ Ose ulonto simeho tohino umningkahonngki tohino engo uy+wo'nningkohoho sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimento, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinoso ntapohojo'no wakisihuto'monnoho. ³⁵ Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimento, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mpohwo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

19

Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nuliko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ² Oso hopo sopo a'amu pi'nngo engoso Jisasimo tifi inngkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wopingo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohonimentohofi, Honngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wopingotaho.

⁴ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anituye yo'mayo hopi'nono mtimokumentiso sohonta kako

hwe'nji ape'nji mtì'mokumentisofoho.
⁵ Nomtì'mokonto ole lìmento, Olo hilo so'no fihwo kanìngkwohwo kona'wohimo ulìko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. Oso'no Anìtu osiya'umo nto mekotìjwahumasofoho. U, oloso nomtìhuposò'eno.

⁷ Ose ulahonìngki a'amu Falisi sohwa ulìmentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mtì'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lìhwosi oso hiso'no iyoswomo mtì'mokuhwosi a'mu simo uyahojìhwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Ose ulohonìngkahonìngkofi Jisas ulìmento, A'amu yokumpohn'nyo imo'nìmentohofò so'no Mouses olo hungkunolo mtì'mokumentisofoho. I sìmo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'nìmmojofoho. ⁹ Ngko nje hungkuno waselìmonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape honìngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofìhwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo honìngkano somo mtìhupeso sohwo kako ose yososo kako honìngkano wonyo'njo hweho.

¹⁰ Ose ulahonìngki kakoe inomokomoyo sohwa ulìmentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwosijo lohofoso wopìngofoho.

¹¹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwosijo sohwafe

honɪŋkano somo inɪŋkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anɪtu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uyososo oso a'amuso hofɪko olo hungkuno lomo unɪŋkafe. ¹² Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofɪko ape momapitne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofɪkoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwo ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sɪhu peetɪmotofofoho. A'amu fehohnjo Anɪtuye syoho somne'no syafɪsyonte so'no hofɪko ape mayo honɪŋkano hano pitofahinɪwo'nɪŋkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uyɪmo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehomi we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofɪkoe mehomi we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontɪfi Jisasiyepono mehomi somo uhwatɪmentohofofoho. Nuhwojahonɪŋkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulɪmentohofofoho. ¹⁴ Jisas ulɪmento, Sekwo mehomi somo nopɪjumofɪkutoho. O'o, hofɪko ngkiyepono wapɪfe. Anɪtu a'amumo mokosyohumayoso mehomi pa'nyomnoho. ¹⁵ Ose ulonto kako mehomi somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo nilɪko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'n'ingo'njo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Hwe fihwo Jisasimo ulimonto, Nje Lontihwayo sohwoosi, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wopingoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas Ulimonto, Kiko yo'mayo wopingo so'no peho'no ntohon'ngkino. Ni'hu'no anga'nohino sohwo wopingo hweho. Mpohwo kako'nohinoho. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin'ngkahwoho.

¹⁸ Ose ulahon'ngki ulimonto, Hon'ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'ihuposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno.

¹⁹ Ji'je mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n'iwon'ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ulimonto, Oso hungkunoso ngko in'ngkoyalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Ji'je hon'ngkano wopingo hwofilo'nnyo umo'n'mo lohoji'manji ji'je ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilo'hopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uyo.

Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape.

²² Ose ulahon'ingki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahon'ingki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'ingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo'njo a'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Nowahon'ingki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimonto, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitu umokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho.

²⁴ Ngko apa'no waselimonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵ Ose ulahon'ingki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontifi yomo imentohofoho. Hofiko limentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wop'ingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahon'ingkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimonto, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahon'ingki Pita ulimento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tifi kin'ingkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahon'ingkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan'ingkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nningkap'wo'n'ingkohofu sohwasu sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumat'ikutnnefoho.

²⁹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko hofikoe angu homningkwa'wehwosanji hapiyos'janji mpohwo na'u mehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'n'ingu engo wop'ngoso mapitnnefoho. Oso'nji hofiko songo ne'no humayo'neso notipemapitnnefoho. ³⁰ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'maho. We'yo hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnnimo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako imingo'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiyo'ne uti'ma'mentisofono.

² Nowento a'amu syoho ulohofiyo so'nji hungkuno lontifi simeho afa inontifi olo sikuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofontifi ipisayo syoho hwapingo sohwo syoho ulohofiyo somo kakoe syohopono luhwatimentisofoho.

³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwapingo sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo sopo uhwonimentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentaningkofo uhwononto

⁴ ulimento, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntohofiyimno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmonnoho.

⁵ Ose ulahoningki hofiko umentohofofoho. Ipisae syoho hwapingo sohwo syoho ulohofiyo somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwapingo sohwo apa'no nowento a'amu siki humentaningkofo somo uhwononto ulimento, Olo mofehi'nyo noposahoningki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahoningki ulimentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahoningkofo ulimento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no fiwanimno. Ose ulimentisofoho.

⁸ Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'nningkahoningki ipisayo syoho hwapingo

sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohumo ulim ento, Syoho ntohofiyo somo joho ulohoji tifi njo pohof o so'nji simo'mjo pohof o so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahonngki a'amu sikuno'nji pmentohof o somo kina anga'no anga'no uyimentisof oho. ¹⁰ A'amu simo'mjo pmentohof oso ose uhwonontifi ole hnnimentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hnnngkahonngkofi hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohof ofoho. ¹¹ Nomantifi ipisayo syoho hwapingo sohumo yoka ulimentohof ofoho. ¹² Ole ulimentohofi, A'amu tifi njoso syoho we'enehwo yahonngkofi kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo imingo'nji nta'ningo so'nwi syoho tango'njo yontanngkuhwoni mofehi'nyo we'e nalimaso'nimaho.

¹³ Ose ulahonngkofi ipisayo syoho hwapingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohumo ulim ento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohof e hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simoho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴ Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu tifi njo somo uyo'manji ¹⁵ nje syohof oho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wopingotaho. Ngko hwapingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wopingo ulohof o so'no simoho wonyo ntapiwonngkino hwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwapingo sohwo ulimentisof oho. ¹⁶ Jisas ose ulonto ulim ento, A'amu tifi njo so'nji

simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uyimo lososo uyimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n'ingkuhwosi songo likafone so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jelusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosontifi Jisas ulimento, ¹⁸ Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umonono likuji nano wantitofantifeho. ¹⁹ Oseso hofiko nom'ne a'amu sohromo uyahon'ingkuji hofiko sitofo ulikuji sohwofontamo'nji hwan'ingo fonjikuji iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'nji siko yofe engo womantae'no yihwayo limentisiyefoho.

(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonmentisofoho. ²¹ Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'n'ingkohoho. Ose ulahon'ingki ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo

mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahonngki ulimentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpo-hwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'ntnne'no simeho tohino umnimentisofoho.

²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo

ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶ Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. ²⁷ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. ²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso'maho. O'o, hofi'koe syoho ulohofiyo'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentan'ngkoko somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usohuma'mne'ento pmmentiso hweho.

Jisas a'amu timpi'nyo sohwa'umo timo wopi'ngo umokumentisofoho.

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahon'ngkofi a'amu pi'n'ingo engo Jisasimo tifi in'ngkapmmentohofofoho.

³⁰ Hwe timpi'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji hon'ngkano mom'ngopo nohumanji Jisas'ne'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwasoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹ Ose ulahon'ngki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon'ngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ulimento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. ³³ Ose ulahon'ngkahon'ngki

siko ulimentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe timo wopingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴ Ose ulahoningki Jisas sikine'no hitoho ulofahoningki sikoe timopo aho kisosyahoningki timoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi iningkamentisiyefoho.

21

*Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo angu
Jelusalemno humentisofoho.*

(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi angu Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, ² Siko oso angu we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofu mahosisi ngkiyepono motapinyo. ³ I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohume'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapmmontonoho. Ose lihwajimentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'n'ngkahoningki oso a'amu sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe hungkuno ne imo'n'mentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu angu Saiyon sopo humalofu somo ole ulimno.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono
ntopohoho.

Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo ke-
humaho.

Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji
yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho.

⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji
nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo
miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamen-
tisofoho.

⁸ Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso
hofiko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene
hon'ngkano sopo hu'meehumentohofofoho.

A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi
Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkanopo
hu'meehumentohofofoho.

⁹ Hwe hwoya'mi
simo'mjo so'nji tfinjo so'nji hofiko joho ole
limentohofi

Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wopingo'nohini hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo
nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso
hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka
ulano.

Ose limentohofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno noswahon'ngki oso
hopo saponjo hwe moya'mi hofiko yomo
yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo t'hwolo.

¹¹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi hwe moya'mi
Jisasi'nji pmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas
Anituye hungkuno liwo'n'ngkiso hweho. Ango

Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulimentohofoho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontan'ngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas Anituye tajo ango engo somjo mempo ango somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontan'ngkofi somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufo mpe uyantifi epohumayo yiwon'ngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³ Wayo yaofonto Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkuno mtimokumento sohwa ole mtimokumentohofi, Olo nje ango somne'no ole lifitnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawon'ngkohofoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtimokumentohofoho ulimentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentan'ngki a'amu timpinyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofoho. Nu'mahon'ngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luthwayo syoho'njo sohwanji hofiko uhwonimentohofoso Jisas a'amu wopingo umokumentisoso uhwonontifi upa'nimentohofoso mehomi tajo ango somo Jisasimne'no joho ulimentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontan'ngkofi nupa'nontifi hofiko simano hintotohino

umnimentisofoho. ¹⁶ Simano hintotohino umningkahoningki Jisasimo ulimentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalokwofo loso nto lupa'nngkino. Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,

Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji jije yofe woho'nokumapife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwoti'mofonto Jerusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Imingo'nji Jisas Jerusalemno asomo simentisoso mijoho engo uyimentisofoho.

¹⁹ Kako uhwonimentisoso ikwongo honingkano lopo lohofontaningki uhwononto oso hopo sopono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulimento, Kiko ne apa'no minto'nngkohotnnehino. Nihu'nahone hwasoho. Ose ulahoningki iyoso yofoho komo'no imentisofoho.

²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontifi hofiko yomo imentohofofoho. Yomo yontifi limentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwoe simeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo simeho hufa'u ane hwasimanji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyantifeho. Oso'nohinimaho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono

nehopi ufijo'manji sekwo olo hwofiki'nyo lohomo ole ulifijoso, Kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulifijoso hwofiki'nyo sohwo wawontonoho. ²² U, sekwo simeho hi'ntnono nehopi uyikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulifijoso womantifeho.

Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutihwentaningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Isilaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantifi ulimentohofi, Kiko olo syoho iwo'n'ingkinolo loso tihwo kilimaso'no iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmaso'nji iwo'n'ingkinoto.

²⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapingoso nt'nta'angoto. Anitu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnono muyo'njo peho'neto. ²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi peho

nalohopitnnehofu. Oso'no iyoho nenalofuho. Hwe moya'mi hiso ole syafisyiwo'n'ingkohofi, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahon'ingki nalimentisofuho. ²⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahon'ingki Jisas hofikimo ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no masel'mnehono. Ose ulimentisofuho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwo pahnnimo hungkunofuho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohumo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. ²⁹ Ose ulahon'ingki kakoe hwomu sohwo ulimento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyafisyonto syoho ulohofimentisofuho. ³⁰ Oseso kan'ingkwowho nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisimaso sohumo ulimentisoso apa'no, Ulahon'ingki hwomu sohwo ulimento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofuho. ³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kan'ingkwowhoe hungkuno somo t'hwu in'ingkamentono.

Ose ulahon'ingkahon'ingki, Simo'mjo sohweho ulimentohofuho.

I, Jisas ulimento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu hon'ingkano wonyo'njo hamniyoho mayo

syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'nte sofa honingkano wonyo imofiwo'n'ngkohoho sofanji hofiko simo'mo Anituye honingkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simeho yiwolo'mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopone'no simo'mo sepopitnnefoho. ³² Hwap'ngoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmmentisofoho. Kako honingkano wopingo imofo setihwamentiso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi honingkano wonyo imofiwo'n'ngkohoho sofanji hofiko Jouniye hungkunomo simeho hi'ntinnono uyimentohofofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno mikwesyafisiyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ngkohoho so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ulimento, Sekwo pahnnimo hungkuno nom'ne upa'n+mno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mtimokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ngkohoho sohwife ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento

osopo ne'no humamojofoho. ³⁴ Hwangku ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiyo sohwapo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwat+mentisofoho. ³⁵ Uhwojahon+ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyo sohwapo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohomo hwan+ngo fonjont+fi nom'ne sohomo sojo'nji fongku'mentohofofoho. ³⁶ Ose ulohofahon+ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo pi'n+ngo sohwapo uhwat+mentisofoho. S+mo'mjo uhwat+mentiso sohwa pi'n+ngo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyo s+mo'mjo hopaso t+finjo sohwapo wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁷ Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohomo uhwat+mentisofoho. Uhwajonto l+mento, Hof+ko nje hwomufe hungkunomo haloho upeent+feho. Ose l+mentisofoho. ³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohomo uhwonut+mant+fi ole hnn+mentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kan+ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjoso. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹ Ose hnnont+fi hwomu sohomo nut+mant+fi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofont+fi osopo poyo n+hu'nohone fonjahumentohofofoho. ⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nop+hwozi a'amu syoho mokosyohumayo huhwapo pipi

uloho'montolo.

⁴¹ Ose ulohon'ingkahon'ingki a'amu sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kako nop'hwosi a'amu huhwo sohwo n'hu'no wonyo ulohof'hwosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwo umontonoho. Osohwa sikuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴² Ose ulahon'ingkofi Jisas ulimento, Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaha. Hungkuno ole,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango
 injuwo'n'ingkohoho sohwa wae
 yao'mentohoho loso,
 olohontajo engkwosaho loso angomo
 sosofitofone hwap'ngohwo
 imo'n'ingkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso
 imo'n'imentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafo-
 foho lalokuhwono.

Oso pahnnimo hungkunoso Anitu
 limentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo waselimonn'no yohono. Anitu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wopingo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno a'amu kakimne'no min'ngkayo'njo somne'no ulimentisofoho. ⁴⁴ [Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi piwasyososo

oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempí mti'mti'me lohofihwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'n'ngo umo'nimontonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye pahnnimo hungkunomo upa'nontifi hofikine'no hungkuno hiloso limentiso so'no huno umentisofoho.

⁴⁶ Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiko hwe moya'mimne'no iyoho unimentisofoho. Hwap'ngoso hwe moya'mi ole syafisywo'nimentohofi, Jisas sohwo Anituye hungkuno limojo hweho. Ose limentohofofoho.

22

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

¹ Jisas pahnnimo hungkuno apa'no a'amu somo ulimento, ² Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwanwo'n'ngkohoho pa'nyofoho. ³ S'imo'mo kako a'amu pi'n'ngo engo elijwanyo wosopayo nifitne'ento uhwasopo'mentisofoho. Oso hohosohonta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyo sohwaso a'amu uhwasopo'mentiso sohwa pifitne'ento utimayo'ne lihwatimentisoso hofiko nakwolaho ulimentohofofoho. ⁴ Oso'no syoho ulohofiyo

nom'ne soh wamo lih wajonto uli mento, A'amu uh wosopo' mentohe somo ole uli mno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyon mno. Ose uli mno.

⁵ Ose ulahon ingki nowahon ingkofi a'amu uh wosopo' mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepi syoho' mno humpo' mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho.

⁶ Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo soh wamo wonyo ulohofontifi fehohnjo soh wamo hwaningo fonjahon ingkofi nom'ne soh wamo fonjahumentohofofoho.

⁷ Oseso hwe engo sohwo simeho tohino umningkahon ingki kakoe a'amu itokuso'njo soh wamo luhwatimento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyo soh wamo fonjahumalofo somo nofonjasyikuji hofikoe ango toho fihm'mopmno. Ose luhwatimentisofoho.

⁸ Ose yahon ingkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo soh wamo uli mento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uh wosopo' mentohe soh wafe yahino hopo'maho.

⁹ Oso'no sekwo hon ingkano'meemo humpekuji a'amu nuhwon ingkuji nje wosopayo'ne uli mno. Sekwo nakwo'nji wohwano.

Ose uli mno. ¹⁰ Ose ulahon ingki syoho ulohofiyo soh wa hon ingkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uh wonimentohofo somo litimantifi utimotapmmentohofofoho.

Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ango somo

uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moya'mi angomo nohumentan'ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohofu somo uhwon'mo lonto noswonto uhwon'mentisoso hwe fihwo kako manji'mofu wonyo'njo sohwo nohumentan'ngki uhwon'nto, ¹² Ul'mento, Nje a'amu sohwo si, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no wel'jwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofu songu miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyu sohwo ul'mento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitof'ikuji mempo hohnta'ni sikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo likuji hul'ngkwajingo ifaloho'n'fitnnefoho. ¹⁴ Ose ulonto Jisas ul'mento, Anitu a'amu pi'n'ingo engo somne'no woswapife lonto joho ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwo'ntisofoho.

A'amu sohwa hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohume'no ho'nasiyo'ne Jisas'mo ulohon'mentohofofoho.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokont'fi hungkuno hnn'mentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nal'hwoso'no impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnnont'fi ¹⁶ hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji

Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahon+ngkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoosi, kiko hungkuno nehopi'nohini liwo'n+ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohini lutihwawo'n+ngkino hwosoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wop+ngotaho.

¹⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofu ulohofone so'no huno uyahon+ngki ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwap+ngo'njo hwasoho. Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. ¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahon+ngki hofiko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi utihwamentohofofoho. ²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto.

²¹ Ose ulahon+ngki ulimentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno.

²² Ose ulahon+ngki nupa'nontifi hofiko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

*Hofiko Jisasimo a'amu nope'nontifeso songo likafu so'no ulahon+mentohofofoho
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

23 Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole lutihwawo'n'ingkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'n'wo'n'ingkohofi. Apa'no songo molikafe'nefoho. 24 Oso a'amu Satiyusi Jisasimo ul'imentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses ole lutihwamentono. Hwe fihwo mehomi ane sohwo poyo pe'nososo kon'ing kwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'no kon'ing kwa'wehwo mehomi wotipema'mntonoho. Ose lutihwamentono. 25 Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi motipemaso'njo pe'n'imentisofoho. Nope'n'ingkahon'ingki kon'ing kwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho. 26 Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mj'miwentifi ae usaho sohwo pe'n'imentisofoho. 27 Oso hwe hopi'nono pe'n'ingkahon'ingkofi ape hiso kako tifi pe'n'imentisofoho. 28 E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'n'ifijoso songo likapijo sohonta oso hom'ing kwa'wehwo sohwa olo ape losi tihwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

29 Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohoho. 30 A'amu poyo pe'n'imentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo

ifitnnefoho. O'lo, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n+fitnnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitne so'no Anitu nalimentiso so'no huno maseyo'njotaho. ³² Anitu ole nalimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafe Anitu hwo'nyoho. Ose nalimentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'lo, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. ³³ Olo hungkuno loso ulahon+ngki hwe moya'mi hofiko yomo imentohofofoho.

Anituye hungkunomo in+ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwamo ulahon+ngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofofoho. A'amu Falisi upa'n+imentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisasi'njopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁵ Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon+ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasi'mo yamofu uloho'mo lonto ole ulohon+mento, ³⁶ Anituye hungkunomo in+ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

³⁷ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko

jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³⁸ Olo hungkuno loso iningkayoso nom'ne somo hwofilo'nyofoho. ³⁹ Hungkuno tfinjoso simo'mjo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto simeho kumo'n+wo'n+ingkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon+ngki lutihwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwap+ngo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwamo Kɪlais'ne'no ulohon+mentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentan+ngkofi Jisas ulohon+mento, ⁴² Sekwo Kɪlais Anitu uhwosopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulohon+ngkahon+ngki hofiko ulimentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, I, Ntefit Kɪlais sohumne'no nje Hwe Engofo limentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no Anituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefit ole ul+mento,

⁴⁴ Anitu kako nje Hwe Engo Kɪlais.

Anitu nakwoe hwahopo lihwat+mentiso sohumo ole ul+mento,

Kiko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwafo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumat+monnoho.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mulimmentono. O'lo, nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶ Ose ulohoningkahonngki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasi'ne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasi'mo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofofoho.

23

A'amu honngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'no Jisas ulimentisofoho.

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno lutihwamentisofoho. ² Kako ole ulimento, A'amu honngkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho losetihwawo'nngkohofihwafoho. ³ Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'nngkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi finngkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'nngkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno lutihwawo'nngkohofoso somo hofiko koko tifi minngkayo'njo iwo'nngkohofofoho. ⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwife hungkunomo inngkayo'ne pahnnimo hungkuno

ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo honingkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'n'ngkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'n'ngkohofofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko lutihwantifi hofiko min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho.

⁵ Yo'mayo iwo'n'ngkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahonife lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo utihwa'nyopo intofasyiwo'n'ngkohofofoho. Hofikoe manji'mofomo'ngo lopo wokoso sawemo engo mti'mokuwo'n'ngkohofofoho.

⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'n'ngkohofoho sopo hofiko epohumayo simo'mjo wop'ngo'nohino so'no umo'n'ngkohoho.

⁷ Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokuwo'n'ngkohofoho sopo lohofontan'ngkofi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'n'ngkohoho. U, hofiko nakwoe lonetihwayo hwosoho ujo'njo so'no umo'n'ngkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe lonetihwayo hwosoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Losetihwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹ Olo hwaho lopo sekwo

hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho. ¹⁰ U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso hweho. ¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. ¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohini ho'noma'nivo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohomo Anitu wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'nima'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³ Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe simanopo hon'ngkano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahon'ngkofi sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴ [Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofa sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino

hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo apwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso sekwo nihuhone emawo'ningkohofihwasoho. Oseso hwangku sekwo tohino engo notipemapitnnefoho.]

¹⁵ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo ango'meemo emoywo'nontifi a'amu tifi seningkayo'ne tipewo'ningkohofofoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'ningkohofihwasoho. Oseso kako Setenye mehomi sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo timpi'nyo sohwasi sekwo a'amu nom'ne somo honingkano utihwano liwo'ningkohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Ole lutihwawo'ningkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehopi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo ango engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'ningkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anituye tajo ango engo somo wojo so'no nehopi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umokono. Nehopi

mmo'nyo'njo yahon'ngki sekwo oso hwe huhwo
sohumo lintofasyiwo'n'ngkohofi'hwaso.

¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwasitimpi'nyo
pa'nyo hwaso. Hungkuno yokumpohn'nyo
yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso
Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho.
U, Anituye angoso sojo wopingo imokiyoso
yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofo. ¹⁸ Sekwo

ole luti'hwawo'n'ngkohofi, Hwe fihwo kakoe
hungkuno so'no a'amu nehopi syafisiyo'neso
ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no
ho'nasiyo sophone'no hungkuno nehopi lohono.
Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne
mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno
anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no

a'amu nehopi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano
iyoso Anituye ijempoho ho'nasyiwo'n'ngkohofi
so'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo
u, kakoe hungkuno nehopi umono. Nehopi
mmo'nyo'njo yahon'ngki sekwo oso hwe huhwo
sohumo lintofasyiwo'n'ngkohofi'hwaso.

¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwasitimpi'nyo
pa'nyo hwaso. Hungkuno yokumpohn'nyo
yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo
Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho
yo'mayo Anitumo yano uyo somo wopingo
umokiyosotaho. Ntisoto. Anituye ijempohokofo.

²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho
so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sponjo
ho'nasyiwo'n'ngkohofi so'ntnne lalofoho.

²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye ango engo
so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji
Anitu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho.

22 Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntne lalofoho.

23 Sekwo honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'ningkohofoso sekwo hotifontifi aho hufa'u hopi'nono imo'ningkahoningki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honingkano hungkuno we'e somo ito'no iningkawowo'ningkohofihwasoho. I, honingkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mihwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo miningkayo'njo hwotoho fewo'ningkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso honingkano hungkuno engo so'ntne'no finingkamno. 24 Anituye hungkuno we'e somo ko iningkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'ningkohofoso so'no sekwo a'amu timpi'nyo pa'nyo nom'ne somo honingkano utihwawo'ningkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso

hi'nji niwo'n'ingkohofihwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo hn'nnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomme'nohini syafisyontifeso weho. ²⁶ Kiko Falisi timpinyo sohwozi, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajijwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'nimontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'n'ingkahon'ingkofi ho'nasyiwo'n'ingkohofopa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso wopingo uhwonantifeho. I, simeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapifitne so'no ulimentisofoho.

(Luk 11:47-51)

29 Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiy+mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafo ho'nahumentohofu sopo ango wopingo molowo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopingo hulowo'n'ngkohofihwasoho. ³⁰ I oso'no ole liwo'n'ngkohofihwasoho. Nakwo nan'ngkwowosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanne'no fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. ³¹ Sekwo oso l'fitne so'no ole lonetihwalokwofo, A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanne'no fonjahumentohofu sohwanne'no imuhwasoho. Oso sekwoe hwapingo so'no lonetihwalokwofo. ³² Oso'no yo'mayo seyakwosa emamentohofoso sekwo wesejwaofantifeho. ³³ Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwanne'no mehomi hwasoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnehofo.

34 Oseso sekwo upa'n+mno. Sekuyepono olo hwamo uhwatimo. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki liwo'n'ngkohofu sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anituye honingkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofu sohwanji sekuyepono uhwatimo. Sekwo'njopo

nohumentan+ngkuji sekwo a'amu fehohnjo
 sohware fonjasy+kuji nom'ne sohware iyo
 hwojiyaf+ku'nnyo sopo fonjinto'ofasy+kuji
 nom'ne sohware sekwoe angu uhu'mokiyo
 somo hwan+ngo fonj+kuji nom'ne angopono
 wofonjofepmnaofantifeho. ³⁵ Ose ifijo so'no
 a'amu hon+ngkano wonyo ane somo siki
 fonjahumentohoho so'no sekwo tohino engu
 nomapitnnefoho. A'amu Apel+mo fonjahu-
 mentiso somta'angu ne'no fonjahum+went+fi
 fonjahum+went+fi ayoso Pelekaiyafe hwomu
 Sekolaiya oso humo sekwo An+ituye tajo
 angu engu somo oso ijempoho yo'mayo
 An+itumne'no ho'nasy+wo'n+ngkohoho'njo
 sopo fonjahumentohohofoho. ³⁶ Ngko
 nehopi waselimonne'no yohono. Oso a'amu
 hopi'nonohino somo fonjahumentohoho sofe
 tohinoso sekwo olohonta humalofo sohware
 tohino hiloso nomapitnnefoho.

*Jisas Jelusalemne'no humotaho limentisofoho.
 (Luk 13:34-35)*

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo
 sokunonji olohonta humalofo sokunonji
 sekwo a'amumo An+itu hungkuno uyahon+ngki
 selimotofo sohware fonjasyont+fi a'amu
 sekumo sefo'mayo'ne An+itu uhwoj+wo'n+ngkiso
 sohware sojo'nji fonj+wo'n+ngkohoho kuyoho.
 Sikuno pi'n+ngo engu somo ngko sekumo
 ole hopa womasemoku'monji imalefoho.
 Yi+hufoso hof+ikoe polonyo somo muhu'mokont+fi
 efemokosyawowo'n+ngkohoho hopaso ngko
 sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso

sekwo nakwolaho limalofofoho. ³⁸ Sekwo upa'nimo. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. ³⁹ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontaningkuji sikuno pi'n'ngo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

24

Jisas Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas Anituye tajo ango engo somo nuliko'mahoningki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ango hiloso utihwano lontifi yahon'ngkofi ² Jisas ulimento, Olo ango homo losomo sekwo l'hwonalokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'lo, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sikuno ntisomo

i'mofaponeto. Kiko asomo piso sohontalaho. Sikuno moi'wo imo'none so'nji simo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ito'no uhwontohumamno. A'amu sekumo hwasyo hon+ngkanomo ipemotasewofitoho.

⁵ Hwangku a'amu pi'n+ngo engo i'mofap+kuji hofi+ko nje yofe nt+kuji ole sel+fitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. An+tu n+hwsopo'mentiso hwo'nyoho. Ose sel+fijoso a'amu pi'n+ngo hofi+koe hungkunomo in+ngkafitnnefoho.

⁶ Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'n+ngkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho.

⁷ Hwangku a'amu temtitofokengo sohwanji temtitofonom'ne sohwanji hofi+ko ikujoho fongki'n+fitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwanom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujohofongki'n+fitnnefoho. Angokengokengosopomijoho engo i'mofapososonom'ne angokengokengosohwaho hwom+hwo mj+m+wenefoho.

⁸ Olo tango we'eso emayofoho. Tango m+kun+impososo t+fi no'mo weho.

⁹ Osohonta a'amusonoset+maf+kuji tohinonosejap+kuji nofonjasehufitnnefoho. Hwemoya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohinom+kun+imposo umnonefoho. Hwap+ngoso sekwo nje a'amu sokune'efoho.

¹⁰ Hohosohonta hwe moya'mi pi'n+ngo engo An+tumne'no simeho hi'ntnnono unyosonoho'naofi+kuji hofi+koe a'amu somne'no hungkuno wonyoso

tokoyo'ofo ifitnnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'nifitnnefoho. ¹¹ Osohonta a'amu pi'n'ingo hwasyo hungkuno'njo lutihwafikuji a'amu hon'ngkano hwasyomo ipemotawofitnnefoho. ¹² Yahino wonyo m'ikun'imposo imo'n'ngkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'n'apitnnefoho. ¹³ I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo An'itu kako oso huhwo sohomo uti'manefoho. ¹⁴ An'itu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wop'ngoso ango'meemo lutihwafijoso a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji humentan'ngkuji sikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

Hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mango wonyo sohwo i'mofaponefoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mango n'ihu'no wonyo sohwo An'tuye tajo ango engo Jelusalem sopo uhwon'fitnnefoho. Nuhwon'ngkuji yomo engo ikuji youwo youwo li'fitnnefoho. Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo An'itu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwo li'mentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofa loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁶ Ose uhwon'ngkuji youwo likuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nosifitnnefoho. ¹⁷ Hwe fihwo anti'fepo humaso sohwo kako hwahopo pi'wel'ikofaohwosi kakoe ho'yango ango mta'ni moswomanehoho. ¹⁸ A'amu

syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁹ Oso s'ikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap'ngoso oso s'ikuno homo somo olo hwaho lopo tango m'ikun'imposo i'mofap'hwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁰ Olo s'ikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso s'ikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. S'ikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ul'ikuno. S'ikuno meeofosomo iyoho humayo somo imo'n'ingkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ul'ikuno. ²¹ Oso s'ikuno somo tango m'ikun'imposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'n'imentiso sohonta m'imo'n'miwento olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso s'ikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'n'ifijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syaf'sy'hwosi s'ikuno oso tohino mayo so'no tifo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwon'mno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nompo humaho. Ose sel'ikujono sekwo hof'ikoe hungkunomo t'ifi in'ngkayo'eno.

²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anituye hungkuno hwasyo lut'ihwayo sohwanji

i'mofap+kuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu sekumo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo min+ngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo in+ngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un+ngkowantifit+keno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu esetihwafitnnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon+fijo so'no huno ito'no seyonefoho.

²⁶ Oseso hofiko sekumo ole selifitnnefoho. Uhwon+mno. Kilais kako a'amu ane nampo humaso lohunonoho. Ose selikujoneso sekwo muhwonafitnnehofu. Ou, hofiko ole selifitnnefoho. Uhwon+mno. Kilais kako olo ango lomo humaho. Ose selikujoneso oso hungkuno somo sekwo in+ngkakutoho.

²⁷ Emta'm+ngo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo n+ngku'n+ngkiso so'mo posomjiyohosawowo'n+ngkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo y+hufu aji'mango oso hopo sopo nop+kuji uhu'mokufitnnefoho.

*Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no mofehi'nyo n+hu'no komo'no sikwo'mno imo'n+ngkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo not+hwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. ³⁰ A'amufe

Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofu i'mofapihwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwon'ngkuji humotaho l'fitnnefoho. Osohonta uhwon'fijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'n'ngkuhwosi Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj'hwosi ango'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo m'hwofojonefoho.

Iyoswo uyon'imofu somo uhwon'ngkuji huno ole waseyono jefu iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon'imno. Uyon'imofoso uhwon'ngkuji jefu uy'imonte'nefoho wolantifeho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon'ngkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowent'hwonefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofoho.

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji

ngko'nji huno monayofoho. O'lo, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho. ³⁷ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n'ingoso sekwo yontan'ingkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. ³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji n'ifitneso ape mapitneso mjim'wentan'ingkofi Niwa kako yofayokinomo humentisofoho. ³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentan'ingkofi mijo muhulofahon'ingki pe'n'imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontan'ingkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. ⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontan'ingkohosisi Anitu anga'nohinohumo nutimahwosi nom'nehumo nuliko'manefoho. ⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan'ingkohosisi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. ⁴² Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. ⁴³ Sekwo olo so'no huno fisiyafihupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sikuno somne'no huno uyihwoso'no kako timo wohontohumantonoho. Nohontohumentan'ingkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho. ⁴⁴ Oso'no sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo

huno mosyofisyomokosyohumentan+ngkujo
somo wopmmonnoho.

*Syoho ulohofiyo wop+ngo sohwo'nji wonyo so-
hwo'njiye pahnn+mo hungkunofoho.*

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Syoho ulohofiyo huno wop+ngo'jo sohwo
ti+hwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo
kakoe hwe engo sohwo ulonteso, K+ko nje a'amu
syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose
lonto uhwosopeehon+ngki kako a'amu somo
mokosyohumanto wopayo uy+mojo hweho.

⁴⁶ Tifi sohonta syoho ulohofiyo wop+ngo
sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako
syoho wop+ngo mokosyohumentan+ngkuhwosi
uhwon+ngkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo
si+meho wop+ngo umo'n+montonoho. ⁴⁷ Ngko

hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Oso
hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo
hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyo huhwo
sohomo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁸ I
oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe
huno ole wosyafi+hu'montonoho. Nje hwe engo
sohwo kako asomo komo'no maponehoho.

⁴⁹ Ose syafi+syahon+ngkuhwosi kakoe syoho
ulohofiyo sohomo uhwontohumayo ikujoho
fonj+hwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi
nonilohofi+wo'n+ngkohoho so'nji wopayo'nji
mijo'nji wan+montonoho. ⁵⁰ Oso syoho

ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe
engo sohwo si+kuno fihumo syoho ulohofiyo
sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo
ito'no mesyohontohumentan+ngkuhwosi asomo

wapmmontonoho. ⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino m+kun+imposo uy+hwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumajoso sopo hofi+ko hul+ngkwajingo ifaloho'n+ngkuji humotaho engo li+fitnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahnn+mo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ul+mento, Hohosohonta An+tu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entifi hofi+koe sikiloho nomantifi hwe sohumo ufohon+ti+mano lontifi umentohofofoho. ² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hofo sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³ Oso moya'mi huno'maso sofa hofi+ko sikiloho'nohini motawentifi mijo'nji momotawomentohofofoho. ⁴ Moya'mi huno'njo sofa hofi+ko sikiloho motawentifi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho. ⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahon+ngki saho fosyawo'mentohofofoho.

⁶ Saho fosyowentan+ngkofi kuntoliyo sopo joho ole ho'n+mento, Hwe ape mayo sohwo nto po-hoho. Sekwo toho'nji ufohon+ti+mamno. ⁷ Ose ho'n+ngkahon+ngki moya'mi hopi'nonohino sofa nol+kafontifi hofi+koe sikiloho ito'no esyohumamentohofofoho. ⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ul+mentohofi, Sekwo

sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho simpe'nalofoho. ⁹ Ose ulahon'ingkofo moya'mi huno'njo sofa ole ul'imentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰ Ose ulahon'ingkofo moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentan'ingkofo oso hwe ape mayo sohwo nopahon'ingki moya'mi ito'no humesyohumantohofu sofanji angomo wopayo engo wonano lontifi swontifi hoku'yo ni'hu'nahone pijwahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapontifi ul'imentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofu. ¹² Ose ulahon'ingkofo hwe ape mayo sohwo ul'imento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ul'imentisofoho. ¹³ Jisas ose ulonto ul'imento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

*Syoho ulohofiyu sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango ul'iko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyu somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. ¹⁵ Hofikoe yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uy'imentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uy'imentisofoho. Nom'nehumo *wan*

tausen (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uy-
 onto umentisofoho. ¹⁶ Oso syoho ulohofiyo *faif
 tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no
 nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto
faif tausen (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho.
¹⁷ Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina
 ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto
 oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000)
 kina ma'mentisofoho. ¹⁸ I, oso'no oso hwe
wan tausen (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako
 hamniyoho nomanto pi'n+momo ijopijiasyonto
 kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo
 hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'n+ngo engo memjaofahon+ngki oso
 syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo no-
 ponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno
 ulimo lonto pmentisofoho. ²⁰ Syoho ulo-
 hofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso so-
 hwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji mo-
 taponto ulimento, Hwe engofu, oso *faif tausen*
 (5,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho
 engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina
 ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina
 olopo weho. ²¹ Ose ulahon+ngki hwe engo so-
 hwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wop+ngo
 hwosoho. Kiko syoho wop+ngo yonji syoho
 ito'nohini mokosyohumawo'n+ngkino hwosoho.
 Kiko olo syoho we'e lomo wop+ngo mokosyohu-
 mawo'n+ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo
 mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko
 ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²² Ose ulahon+ngki syoho ulohofiyo *tu tausen*
 (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen*

(2000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmento-hino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. ²³ Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wop+ngo hwosoho. Kiko syoho wop+ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n+ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahon+ngki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ulimento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulontife somta'ni wopayo mawo'n+ngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofontifeso kiko neso nomehu'meesyonji mawo'n+ngkino hwosoho. ²⁵ Oso hiso'no huno niyahon+ngki iyoho nningkahon+ngki jije hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jije hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. Kiko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontife so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontife somta'ni mawo'n+ngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto ntohino.

²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nan+siyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopm'mo nje hamniyoho

so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo.
²⁸ Ose ulonto ulimento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafikuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohomo umasyimno. ²⁹ Hwapingoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ingkohoho somo ngko nom'ne pi'n'ingo engoso uyimonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ³⁰ Olo syoho ntohofiyo wonyo sohomo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hul'ngkwajingo ifaloho'n'ingkuji humotaho engo lifitnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahon'ingkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwajihwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. ³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhumajihwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhumajonefoho. ³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofa somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo

wopingo sejape so'no sehwsopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mt'i'mokumentiso sohonta olo ango yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nop+kuji mapmno.

³⁵ Hwapingoso ngko mijoho niyahon+ngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no nimo'n+ngkahon+ngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'ni pahon+ngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipen+motapont+fi wopingo n+mokosyohumamentohofofoho.

³⁶ Ngko hwapife ane nohumentan+ngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentan+ngko sekwo wopingo n+mokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentan+ngko sekwo nohonapmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahon+ngkuhwosi a'amu wopingoso ole ul+fitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahon+ngki nakwo wosopayo kijapmment+hwoneso, ntohontalo. Kiko mijo'no kumo'n+ngkahon+ngki nakwo mijo kijapmment+hwoneso. ³⁸ Ntohontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwosimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotament+hwoneso, kiko hwapife yo'mayoso ane nohumentan+ngkini ntohonta kijapmment+hwoneto. ³⁹ Ntohontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humentan+ngkinoso ntohonta kohon+ment+hwoneto. Ose ulohon+fitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

41 Ose ulihwosi a'amu hwonamonyo hohnta'ningo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpanimno. Anitu sekumne'no simano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo ntiko'mafikuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fiwanimno. ⁴² Hwapingoso hohonta ngko mijoho niyahon'ngki wopayo montape'njo imentohofofoho. Mijo'no nimo'n'ngkahon'ngki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³ Ngko ango kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapife manji'mofa ane nohumentan'ngko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentan'ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

44 Ose ulahon'ngkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'n'ngkahon'ngki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentan'ngkini nakwo wop'ngo makilohofe'njo ntohonta imentihwoneto.

45 Ose ulohon'ngkahon'ngkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu hiso nukuji hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wop'ngoso hofiko

ango wopingo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohumantokutnefoho.

26

Hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohswamo ulimeto, ² Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufa'u memjaofihwoso'no Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohware hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwaso wofonjosyano limentohofofoho. ⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontanngkuji

* **26:2:** Oso sikuno simo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomi tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu sipsip honiyoso hofiko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fiji'hofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo liwo'n'ngkuhhwonefoho.

Jisasimo aho kehwaso'no nonahonngkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

*A'musi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.
(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)*

⁶ Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho.

⁷ Osopo Jisas nohumentanngki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentanngki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho.

⁸ Ose yahonngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umnngkahonngki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisyooho.

⁹ Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'nngkohofoso somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnnngkahonngkofi Jisas hofikoe hungkunomo huno uyahonngki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntahokwoho.

¹¹ A'amu umofonyo iwo'nngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'nngkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepe umo'nimontonoho. Oso'no

a'amu ngkimo wopingo ntohoho'ne sikuno pi'ningo mauyoho. ¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafo ito'no yasyiwo'n'ingkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jutas hwe engo sohwamo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwamo nu'manto ¹⁵ ulimento, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo teti (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sikuno Engo uhwonimotofoto simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo

nɪwo'nɪngkohoho so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sɪkuno Engo osomne'no wopayo naneso ntɪ'mo esyohumanehwono. ¹⁸ Ose ulohonɪngkahonɪngkofi Jisas ulimento, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetɪhwawo'nɪngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sɪkuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sɪkuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. ¹⁹ Ose ulahonɪngki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo inɪngkawentifi Sɪkuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofofoho.

²⁰ Sɪkuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimento, ²¹ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanɪhumonte hweho. Tokoyo'ofu wantohomtonoho. ²² Ose ulahonɪngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahonɪngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasi mo ulimentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho. ²³ Ose ulohonɪngkahonɪngkofi Jisas ulimento, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofu uyimte hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno lutɪhwamotofu sohwa iyoswomo mtɪ'mokumentohofu pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo

umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. ²⁵ Ose ulahoningki Jutas oso hwe Jisasimo tokoyo'ofu imentiso sohwo Jisasimo ulimonto, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulohoningkahoningki ulimonto, Kiko nto lohino. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nimentohofoho.

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofiko wopayo nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujolohofonto inomokomoyo sohwo uyonto ulimonto, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomafikuji hmnimno. ²⁷ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto hofikimo uyonto ulimonto, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasihmnaopmno. ²⁸ Olo nje honiyo loso a'amu piningo sofe wonyo wae yasemofone usohumahono. Honiyo loso Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyo losomo Anitu uhwoningkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo nohumentanimmo sikuno memjaofihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahonɔngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

Jisas kako Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulimentisofoho.

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulimento, Olo sikwo'miyo lomo sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wahumpeentifeho. Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole mtimokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohomo fonjasyikujono yahu sohwa hiyaso wahumpeentifeho. ³² I, oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ³³ Ose ulahonɔngki Pita ulimento, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwotimopijoso ngko makuhwotimo'mnehono. ³⁴ Ose ulahonɔngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilmonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka malontanɔngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. ³⁵ Ose ulahonɔngki Pita ulimento, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o, ngko kiko'nji ko fonjanisiyomanji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahonɔngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisofoho.

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho sopo umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa ulimeto, Sekwo olopo fesyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷ Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentisofoho. ³⁸ Oso'no ulimeto, Nje simeho tango mikunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo fesyohumafikuji ngkimo nohontohumamno. ³⁹ Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitofawento Anitumo ulimeto, U, nje Mpohwo, olo tohino loso noni'mahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nningkahutoho. O'o, jije hunomnohino hmnngkayo.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofesyowentanngkofi uhwononto Pitamo ulimeto, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. ⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ulimeto, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nningkohoho. I, oso'no nje hunomo minngkomnehono. O'o, jije hunom-

nohini uningkapmmonoho. ⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho uningkahoningki saho fosyowentaningkofi uhwonimentisofoho. ⁴⁴ Ose uhwononto apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. ⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto i'mofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwo tokoyo'ofoto imasofoho. ⁴⁶ Sekwo filkapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwo uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisas oso hungkuno ulontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwo lutihwahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotasimentisofoho. ⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwo yafo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho fikopmno. Ose nto ulimentisofoho. ⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁵⁰ Ose yahoningki Jisas

ulimento, Kiko umonji pohino sohwo si komo'no fiyo. Ose ulahon'ngki hofiko Jisasi'mo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisasi'nji humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo haloho loku'mentisofoho. ⁵² Ose yahon'ngki Jisasi ulimento, Jije hwakuhwajo asomo foho'nasyo.

A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwo lofososo oso hwe huhwo sohomo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho. ⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho.

Ngko nje Mpohumo jomo ul'me'no kako ahwomomjo a'amu pi'n'ngo engo nifo'mayo'ne nihwaj'hwonesohilo.

⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mt'i'mokumentohofoho oso hungkunoso ne pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'n'montonoho. Ose ul'mentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisasi a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'n'ngkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo.

Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno luti'hwahon'ngko sekwo ngkimo osopo man'koso'njo iwo'n'ngkohofihwasoho.

⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luti'hwamotofo sohwafe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'n'ngkohoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasi'mo

uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

*A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwafe
pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno
limentohofofoho.*

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofofoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofotohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁸ Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisiyo humuloho'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho. ⁶⁰ A'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahoninkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye ango engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ul+mento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. ⁶³ Ose ulahon+ngki Jisas mampi'nyo humentan+ngki hwe yofe engo'njo sohwo ul+mento, An+tu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, An+tu kuhwosopo'mentiso An+tuye Hwomu Ne hwosilaho.

⁶⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Kiko nehopi ntohino. I wakil+monne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo An+tu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap+ngo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi p+hwoso'no uhwon+fitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahon+ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo s+mano hintotohino umn+mentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene s+s+impento ul+mento, Kako An+tune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisas+imne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n+ngkohoho. ⁶⁶ Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohon+ngkahon+ngki ul+mentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁷ Ose ulont+fi Jisas+ye s+imo'mangopo me mijo uyat+!mofont+fi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjont+fi ⁶⁸ Ul+mentohofi, Kiko Kilais sohwo An+tu hungkuno kijopahon+ngki

liwo'nɪngkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose uli'mento'hofofoho.

Pita Jisas'imne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho uli'mentisofoho.

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentanɪngki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto uli'mento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'nɪngkino hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahonɪngki a'amu hopi'nono nuh-wonɪngkahonɪngkofi Pita uli'mento, Awonoho. Olo hungkuno ntohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentanɪngki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo' uli'mento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'nɪngkiso hweho. ⁷² Ose ulahonɪngki Pita apa'no yofe hiyaso yonto uli'mento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohumo huno maniyohoyohoho. Ose uli'mentisofoho. ⁷³ We'ene'pi a'amu fehohnjo likofohumamentohofu osohwa Pitamo nu'manti'fi uli'mentohofi, Nehopi kilihwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Ji'je mampahoso Ngkalilinta'ango pa'nɪngo ho'nɪngkohoho. ⁷⁴ Ose ulahonɪngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo uli'mento, Ngko hwasyo hungkuno seli'meso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohumo ngko huno

maniyohoyohoho. Ni'hu'no nehopi lohono. Ose uli'mentisoso tosi'ka yoka li'mentisofoho. ⁷⁵ Yoka lahon'ingki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas uli'mentiso so'no huno syafi'hu'mentisofoho. Hungkuno ole uli'mento, Yi'hufo tosi'ka yoka molontan'ingkuhwooso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u si'hune ole wali'monnoho. Ngko Jisasi'mne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yi'hufo sohwo yoka wali'montonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no si'meho tango mi'kun'imposo uyahon'ingki humotaho engo ne'no li'mentisofoho.

27

A'amu Pailoti'yepono Jisasi'mo ipemotawomentohofofoho.

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

¹ Imingo ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasi'mo fonjosyane'entifi hungkuno li'mentohofofoho. ² Jisasi'mo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

Jutas poyo pe'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³ Jutas kako Jisasi'mo tokoyo'ofu uloho'mentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasi'mo tohino uyantifi yahon'ingkofi uhwononto kako si'meho tango uyahon'ingki huno ole syafi'hu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo *teti*

(30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohumo setihwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswohono'nofawento nowento nano hmmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho. ⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mtimokuwo'n'ngkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikuji poyo pe'n'ngkujo'no pijafu ho'nasiyo'nefoho. Ose kotijwontifi imentohofofoho. ⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho hon'yo lifawojoponoho liwo'n'ngkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho. ⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamojo sohwoe hungkuno ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno ole,

A'amu Isilaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi

¹⁰ a'amu hwontoho mtimokuwo'n'ngkiso sohwoe hwaho mpe imentohofofoho.

Oso hwe engo ntimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

*Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.
(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)*

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwo silaho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno ulahon'ngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. ¹³ Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kikine'no ntohofoso kiko mupa'nyotaho. ¹⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas hungkuno mujo'njo yahon'ngki Pailot yomo yonto huno pi'n'ngo engo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasimne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulimentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso Sikuno Engo wopayo iloho yanimotofosikuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isihutofihwajimojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohomo uliwo'n'ngkahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo isihutofihwajimojo hweho. ¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho. ¹⁷ Hwe moya'mi nuhu'mokahon'ngkofi Pailot ulimento, Ngko

sekuyepono tihumo isihutofihwajimnehono. Ngko Mpolapas isihutofihwajimnehono. Ngko Jisas a'amu Kilaisiyoho uliwo'n'ingkohofohofohomo isihutofihwajimnehono. Ose ulohonimentisofoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ingo engoso Jisasimo in'ingkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa simano hintotohino umnimentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmentohofohofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentan'ngki kakoe ape hungkuno ole lihwatimento, Kiko oso hwe wopingo sohumo kiko wonyo ulohofohotoho. Ngko sikwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwon'ingkoheho ngko simeho tango nisofoho. Ose lihwatimentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofiko hwe moya'mi somo ulimentohofi, Sekwo Mpolapasimne'no jomo ulimno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofohofoho.

²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonimento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tihumo usihuto'mnehono. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Mpolapasimo usihutofo.

²² Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho uliwo'n'ingkohofohofohomo pipi imnehono. Ose ulahon'ngki a'amuso ulimentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngki

a'amuso mohm'no uliwo'n+imentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontan+ngkofi Pailot huno umentu, kakoe hungkunoso hopa mmo'n+ingkahon+ngki ikujoho u'mofapmmonto yahon+ngki Pailot kako a'amu wanohon+fento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentan+ngkofi kakoe ahomo mijo yat+ku'nonto ul+mento, Olo hwe lohomo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwap+ngo kuyoho. Oso'no nje aho mijo yat+ku'n+ngkohono. ²⁵ Ose ulahon+ngki a'amuso ul+mentohofi, Olo hwe lohomo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntnne'no wone'ma'montonoho. ²⁶ Ose ulahon+ngkofi Pailot Mpolapas+mo isi+hutofi+hwajonto kakoe hwe itokuso'njo soh+wamo ul+mento, Jisas+mo impe'nji fonj+kuji iyopo fonjinto'ofahumno.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisas+imne'no sitofo li+mentohofofoho.

(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)

²⁷ Oseso Pailotiye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo soh+wafe angomo ipemotas-wont+fi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisas+mo u'ma'mentohofofoho. ²⁸ Hof+ko kakoe manji'mofu yajont+fi hof+ko manji'mofu nom'ne hon+yo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofu hon+yo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo soh+wafe manji'mofofoho. ²⁹ Ose yont+fi hof+ko impe yongo'njo nomant+fi nopopojont+fi hnn+mentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho

mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofiko fo'me nomantifi kakoe aho angahohnta'ni umanjontifi ulimentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'ningo sohwoziye ahomo kumanjhwono. Ose lontifi kako'njopo hwomtame poji ulohofontifi sitofo ulimentohofi, Ou Hwe Engo sohwozi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nngkino sohwozilaho. ³⁰ Ose ulontifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofontifi oso fo'me ahomo umangku'mentohofoso nomantifi mnokinopo fongku'mentohofofoho. ³¹ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi oso manji'mofo honiyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne spono ipemotasimentohofofoho.

Hofiko Jisasiyo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

³² Ipemotasontifi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohumo nu'mantifi kwokwe umofontifi kako Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'entifi ulimentohofofoho.

³³ Kako intofahonngki hofiko hwaho Ngkoulikota si'momentohofofoho. Oso hwaho hopo spono yofe hiso hwapingo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴ Osopo nohumantifi hofiko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokontifi

Jisasi mo uyahon'ingko fi kako yamof o imentisoso man'imentisofoho. ³⁵ Oseso hofi ko Jisasi mo iyopo fonjinto'ofasyont'ifi kakoe manji'mof o yo'mayoso t'ihwo woma'montol'ikeno lont'ifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofont'ifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶ Ose yont'ifi osopo nohumant'ifi Jisasi mo uhwontohumamentohofofoho. ³⁷ Kakoe iyo hwojiyaf'iku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mt'i'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt'i'mokont'ifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasi'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwona-monyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁹ Hwe moya'miso nopohotawent'ifi mnok'ingkwa'n'ingkwa'nnyo yont'ifi sitof o ul'imentohofi, ⁴⁰ Kiko ole liwo'n'ingkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo mol'meso sikuno hufa'u si'hune memjaof'ihwoso'no ango moi'wo umo'n'imontonoho. Ose liwo'n'ingkinino hwosoho. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape. ⁴¹ Hwe yof e engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkano hungkuno lut'ihwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitof o ul'imentohofofoho. ⁴² Ole ul'imentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ingkiso

sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isilael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwon'ngkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyano. ⁴³ Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto ole limento, Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho. Ose limentiso hweho. Anitu kakine'no umo'n'ngkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ulimentohofofoho. ⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofohuhwa'u Jisasi'mo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'n'imentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji *tili* (3) *kilouk* oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁶ Sikuno wammonto yahon'ngki Jisas joho mohm'no limento, *Eli Eli lema sapakitani*. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ⁴⁷ Ose lahon'ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahon'ngki limentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohumne'no joho lalofoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ngkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasi'mo u'manto hwapife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uyimentisofoho. ⁴⁹ I oso hiso'no nom'neso ole ulimentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi

ufo'ma'mtolikeno. Ose ulimentohofofoho.
⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'nimentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hofa'u imo'nimentisofoho. Hwaho hwomihwo yonto sojo engoso tihwo'mentisofoho.

⁵² Oso hwaho a'mopijafo ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahoningki Anituye a'amu pi'ningo pe'nimentohofoso songo lika'mentohofofoho. ⁵³ Nolikafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentiso somo hofiko ango Jelusalem wopingo somo noswahoningkofi a'amu pi'ningo engo oso a'amu somo uhwonimentohofofoho. ⁵⁴ Hwe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasimo uhwontohumantifi hwomihwo yo'mayo so'nji imo'ningkahoningki uhwonontifi iyoho unimentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'ningo engo Ngkalilinta'ango Jisasimo tifi iningkamotofo sofa Jisasimo ufo'mano lontifi Ngkalili uliko'mantifi Jisasinji Jelusalemno pmentohofofoho. Osofa nohumantifi Jisasimo uhwonihwojamentohofofoho.

⁵⁶ A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisinji Jousepinjiye

kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

*Jisasiye pijafoso sokimomo
ho'nahumentohofoho.*

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁵⁷ Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Ali-
mateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho.
Kakoe yofe Jousep+yoho. Kako Jisasi mo
in+ngkamojo hweho. ⁵⁸ Kako hwe engo Pailot
osohumo u'manto, Jisasiye pijafoso mayo'ne
ulohon+mentisofoho. Ose ulahon+ngki Pailot
ul+mento, Jisasiye pijafoso olo hwe lohomo
uy+mmo. ⁵⁹ Ose ulahon+ngki Jousep pijafoso no-
manto hwap+fe songo halojo somo ifohumpento
⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho.
Oso sokimoso kako sojo engo somo imo
engo il+mentisofoho. Osopo ho'nasyonto
sojo engo y+wolo'mo y+wolo'mo lohofonto
sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho.
⁶¹ Maliya Makitolanta'angosi'nji nom'ne
Maliyas+nji sokimo mom+ngo sopo humanji
hum+hwontohumantisiyofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisasiye sokimo'njo
mofone sopo humohumantohofoho.*

⁶² Mo'n+ngka honta sikuno iyoho
humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi
nuyokolofahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo
ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji
Pailot+mo u'ma'mentohofofoho. ⁶³ Nu'mant+fi
ul+mentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo
hungkuno'njo sohwo songo humamentiso
sohonta ole l+mento, Sikuno hufa'u si+hune

memjaofihwoso'no ngko songo nolika'mnefoho
 limentisoso huno nayohoho. ⁶⁴ Oso hiso'no
 kiko jije a'amu soh wamo ole uso, Jisasiye pijafu
 somo sekwo pikupijo esyontan'ngkujoso sikuno
 hufa'u sihune womemjaofono. Ose uso. Kakoe
 inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafoso hufo
 ikuji hwe moya'mi somo hwasyo ole ulifitnoho,
 Jisas songo nto liko'maho. Oso hwasyo
 hungkunoso hwasyo hungkuno simo'mjo
 somo nuyakolofono. ⁶⁵ Ose ulahon'ngkofi
 Pailot ulimento, Sekwo sekwoe a'amu uhwon-
 tohumayo'ne soh wamo uh waji'fijoso hofiko
 sokimo somo yokumpohn'nyo wopijwosyafe.
⁶⁶ Ose ulahon'ngki hofiko nowenti'fi
 pijwahumentohofofoho. Oso hiso hano
 pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho.
 Oseso hofiko a'amu itokuso'njo sohwa
 sokimo homo somo uhwontohumayo'ne
 uhwatimentohofofoho.

28

Jisas songo lika'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

¹ Sikuno iyoho humayoso moi'wo
 imo'n'ngkahon'ngki Sante im'ngo'nji
 mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji
 Maliya Makitolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji
 siko Jisas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji
 pmmentisiyefoho. ² Oso hohosohonta hwaho
 hwomihwo yahon'ngki a'amu ahwomomjo
 sohwo nuliko'manto noponto sojomo iwolo'mo
 iwolo'm'ngo lohofonto sojo nomeho'naofonto

sojo yokintahopo humamentisofoho. ³ A'amu ahwomomjo sohwoe s'imano emta'm'ingo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso n'ihu'no halojo'nohinofoho. ⁴ A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un'ingkahon'ngki poyo hopa wo'mentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ulimonto, Siko iyoho sen'ingkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no t'ipeelokusiyo. Ose ulonto ulimonto, ⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako limentiso hopa nto l'ika'maho. Oyoninyo. Hofiko Jisasimo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. ⁷ Siko komo'no uhusisi kakoe inomokomoyo sohwo hwe poyo imo'n'imaso sohwo pi'n'imo mta'ni nto l'ika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no s'imo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwonimno. Hungkuno seloheso in'ingo seyo'eno.

⁸ Ose ulahon'ngki a'mu sofa'u iyoho unimentisoso siko simeho wop'ingo umo'n'ingkahon'ngki pi'n'imomo nul'iko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹ Nowentan'ngki Jisas hon'ngkanopo uswo'nonto ulimonto, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon'ngki t'fonepo nowenji Jisas'ye s'ife hwompahomo aho upm'mokonji Jisasimo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰ Jisas ulimonto, Siko iyoho sen'ingkuhwoloho. Siko nuhusisi nje n'ingkwahwosamo ulinyo. Hofiko

hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonife. Ose ulinyo ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'amu sofa'u nowentan'ngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawentifi a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa yo'mayo imo'nimentiso so'no ulimentohofofoho. ¹² Ose ulahon'ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwa uyontifi ulimentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ulimno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko sikwo'miyomo nopontifi nakwo saho foyowentan'ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ulimno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'n'ngkuhwosi'manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uyimontonoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo in'ngkamentohofofoho. Olo hungkuno Jisasiye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe ango'meemo ho'n'ngkowahon'ngki ne'no lontifeso lohonta ose weho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo uhwonimentohofofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwofiki'nyo

hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ulimentiso spono simentohofofoho. ¹⁷ Hofiko Jisasimo uhwonontifi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasitikenom'ne hwolikenom'ne lontifi huno pi'n'ingo syafihu'mentohofofoho. ¹⁸ Jisas hofikimo tifonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomom'ni hwahontnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwahohopi'nono angomeemjo a'amu somo nje hungkuno lutihwafikujo'no nje inomokomoyo umom'ne. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofem'ni kakoe hwomufe yofem'ni kakoe Towahunofe yofem'ni likuji fikiyomapmno. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontnneso a'amuso hungkuno hiloso in'ngkape-e'ne filutihwamno. Upa'n'imno. Ngko sekwo'ni engolopohamo nohumentanimo sikuno moiwom'no imom'ni'ngkuhwosom'no ne'no humentihwanefoho.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3